

Salubong

(Welcoming Encounter)

SPRAWOZDANIE SYNODALNE
FILIPIŃSKIEGO KOŚCIOŁA
KATOLICKIEGO
15 SIERPNIA 2022 R.

SPIS TREŚCI:

Salubong (Spotkanie powitalne):	p. 1-10
Sprawozdanie synodalne Filipińskiego Kościoła Katolickiego	
Załącznik 1: <i>Pagsalubong</i> : Promowanie synodalności na Filipinach Unikalne i innowacyjne zasoby	p. 11-12
Załącznik 2: Osiągnięte sektory	p. 13
Załącznik 3: Symbole kultury metropolitalnej	p. 14-24
Załącznik 4: Refleksje sektorowe - krajowe konsultacje synodalne	p. 25-27
Załącznik 5: Otwieranie nowych drzwi (J 20,19- 31), oświadczenie o konsultacjach krajowych Synodu	p. 28-30

SALUBONG (Spotkanie powitalne)

Sprawozdanie synodalne Filipińskiego Kościoła Katolickiego

Jezus rzeczywiście zmartwychwstał! Nasze konsultacje synodalne na Filipinach były doświadczeniem Wielkanocy. Podobnie jak tradycyjny filipiński *Salubong*¹, który obchodzimy co roku o świcie wielkanocnym z odtworzeniem spotkania Zmartwychwstałego Pana z oplakującą Matką Najświętszą, nasze własne spotkania stały się doświadczeniem nowego życia. W jakiś sposób nasza silnie maryjna filipińska duchowość czerpała inspirację z ewangelicznych opowieści o wielkanocnych spotkaniach uczniów ze Zmartwychwstałym Panem. Rzeczywiście, doświadczyliśmy Jezusa żywego w sobie nawzajem, a zasłona, która nie pozwala nam Go rozpoznać, została zniesiona. Widzieliśmy Pana i to jest nasza historia.²

PAGSALUBONG (Powitanie)

Akt wyciągnięcia ręki do tych na peryferiach naśladował rytuał *Salubong*, w którym kobiety i mężczyźni spotykają się ze sobą. Przychodziliśmy z różnych stron, a jednak witaliśmy się nawzajem. W jednej z diecezji biskup osobiście napisał list z zaproszeniem do grup sektorowych. Wiele z nich organizowało sesje dla poszczególnych sektorów, podczas gdy inne preferowały spotkania wielosektorowe, zwracając należytą uwagę na różne głosy we wspólnocie. Niektóre prowadziły konsultacje równoległe z przygotowaniem do chrztu, małżeństwa i innych sakramentów. Chociaż większość diecezji podała, że większości parafii udało się przeprowadzić sesje orientacyjne, były takie, które wspominały o braku zainteresowania ze strony nielicznych. W jednej z diecezji dwadzieścia sześć z czterdziestu jeden parafii nie wzięło udziału w sesjach orientacyjnych, wyrażając przekonanie, że będzie to tylko kolejne odgórne działanie, z którego i tak nic konkretnego nie wyniknie.

Uczestniczyło w nich od jednego do piętnastu procent ogółu katolików w parafii i/lub diecezji, podczas gdy kilka wymagało udziału od trzydziestu do pięćdziesięciu procent. Większość z nich konsultowała się z różnymi sektorami, przy czym jedna z diecezji poinformowała o dotarciu do wszystkich czterdziestu pięciu sektorów. Niektóre diecezje polegały na członkach swoich duszpasterstw i wiernych regularnie uczestniczących w niedzielnych mszach świętych jako respondentach. W większości diecezji zastosowano kombinację różnych metod: kwestionariusze ankiet, wywiady indywidualne, FGD (zogniskowane dyskusje grupowe), wizyty domowe, sesje internetowe i wiele innych. Pytania zostały przetłumaczone, umieszczone w kontekście i uproszczone, a także przetestowane pilotażowo. Jedna z parafii zwróciła sektorom utracone dni pracy, ponieważ straciły one swoje dochody, gdy uczestniczyły w konsultacjach.

Podobnie jak uczniowie na drodze do Emaus, nasi ludzie spotkali Jezusa w sobie nawzajem poprzez konsultacje synodalne z "sercem płonącym w nich", gdy dzielili się między sobą tym, co wydarzyło się na drodze. Spotkania z różnymi sektorami były doświadczeniami wiary, pogłębiającymi miłość ludzi do Boga i wzmacniającymi ich pragnienie naśladowania współczującej miłości Jezusa. Wzrastając w empatii i nabywając ducha oceny doradczej, nauczyliśmy się obejmować "najbiedniejszych z biednych". Była wzruszająca historia zespołu, który odwiedził odległą okolicę, która nieświadomie okazała się "wspólnotą rebeliantów" (gdzie wojsko i grupy rebeliantów angażują się w brutalne walki z bronią). Kontynuowali swoją sesję, która stała się jednym z najbardziej wzbogacających spotkań, jakie kiedykolwiek mieli.

Gdy ludzie dzielili się i słuchali nawzajem swoich doświadczeń i spostrzeżeń, to Duch Święty przemawiał przez każdego z nich. Proces wspólnotowy charakteryzował się słuchaniem i rozeznawaniem na każdym kroku - od tabulacji do zbierania danych, do kategoryzowania, spisywania i zatwierdzania ich z osobami, z którymi przeprowadzono wywiady. Niektóre parafie zwołały osobne zgromadzenia z przedstawicielami sektorów; w tych konsultacjach uczestniczyli inni interesariusze, których zadaniem było przedstawienie im wstępnych wyników, jak również zaangażowanie ich w głębszą refleksję nad danymi. W niektórych przypadkach zaangażowane były tylko parafialne zespoły synodalne, podczas gdy w innych diecezjach tylko diecezjalny zespół synodalny rozpakowywał wyniki do głębszej refleksji wraz z pisarzami, których zadaniem było opracowanie dziesięciostronicowych raportów syntetycznych. Niektóre z nich zebrały historie i umieściły je jako załącznik, podczas gdy kilka innych włączyło je do głównej części swojego raportu. W kilku diecezjach zastosowano metody badań ilościowych. Niektóre zamieściły w załącznikach tabelaryczne zestawienie odpowiedzi.

¹ W większości parafii na Filipinach wielkanocny *Salubong* rozpoczynają dwie procesje idące z przeciwnych

kierunków: jedna z grupą kobiet towarzyszących wizerunkowi bolesnej Matki okrytej czarnym welonem, a druga z grupą mężczyzn towarzyszących wizerunkowi Chrystusa Zmartwychwstałego. Wyczekiwany głównym wydarzeniem spotkania jest podniesienie czarnego welonu Matki Najświętszej przez dziecko występujące w roli anioła i śpiewające *Regina Coeli*.

² W załączniku 1 znajduje się proces synodalny przyjęty przez Filipiński Kościół Katolicki.

Jedzenie i wspólnota były zawsze częścią tego doświadczenia. Od pierwszego spotkania do każdej konsultacji w parafiach i kaplicach, było "salu-salo" (dzielenie się jedzeniem). Ponieważ była to również okazja dla zaproszonych uczestników do wejścia na teren kościoła, stało się to dla nich okazją do poznania służb parafialnych/diecezjalnych, jak również grup, w które mogą się zaangażować jako członkowie. Wielu zauważyło, że konsultacje pozytywnie wpłynęły na sprawowanie liturgii. Stworzono również specjalne liturgie, takie jak zapalenie świec synodalnych, które były używane podczas wszystkich przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych. Jedna z diecezji zakończyła konsultacje trzykilometrowym spacerem, który podkreślił znaczenie wspólnego chodzenia Kościoła.

Reakcje na ten proces były różne. W niektórych diecezjach, gdzie podobne konsultacje odbywały się już w przeszłości, ludzie nie byli zaskoczeni, ponieważ chętnie w nich uczestniczyli i angażowali się przez cały czas. Większość respondentów doceniła spotkanie i możliwość dzielenia się i słuchania. Niektórzy wyrazili zaniepokojenie w związku z szerokim spektrum synodalności w związku z pytaniami, które były konsultowane. Z powodu niewielkiej orientacji co do celu synodalności, udział w niektórych zgromadzeniach nie był tak aktywny i dynamiczny, jak się spodziewano.

Uczestnicy nadal dzielili się owocami swojej synodalnej podróży. Jako ćwiczenie z przywództwa i pokorni, że zostali wybrani do słuchania, zostali umocnieni, aby przyczynić się do budowania bardziej synodalnego kościoła. Niektórzy wyznali, że czują się zawstydzeni po wysłuchaniu historii ludzi i ich skarg na Kościół, zwłaszcza na duchownych. Inni czuli się pod presją, ponieważ po wysłuchaniu czuli się odpowiedzialni za podjęcie działań. Zdawali sobie sprawę z wyzwania, jakim jest przełamanie struktur władzy, aby usłyszeć prawdziwe wołanie pozbawionych głosu. Kiedy wspinali się na góry, przekraczali rzeki i budowali mosty, aby dotrzeć i objąć "najmniejszych, ostatnich i zagubionych", wzrastali w swoim rozumieniu bycia Kościołem. My jesteśmy Kościołem razem z nimi!

SALUBUNGAN (Spotkanie serc i umysłów)

Proces synodalny (parafialny, diecezjalny, metropolitalny i krajowy) był rzeczywiście *salubungan* - spotkaniem serc i umysłów. W warunkach filipińskich, kiedy mówi się "*Nagkasalubungan na kami*", oznacza to, że po przeżyciu sprzecznych momentów, w końcu znaleźli wspólny grunt i mogą teraz razem iść naprzód. Pomimo zróżnicowanych osobowości i środowisk - społeczno-politycznych, kulturowych i religijnych, a także odmiennych poglądów teologicznych - rozmowy duchowe przyniosły zarówno radosne, jak i bolesne uświadomienie sobie życia i misji naszego Kościoła. Potrzeba było wiele odwagi, aby zmierzyć się z cieniami doświadczenia filipińskiego Kościoła! Ale jak podczas wielkanocnego obrzędu *Salubong*, jakże radosna była Maryja, gdy zdjęto jej czarny welon i pozwolono jej zobaczyć Zmartwychwstałego Syna twarzą w twarz! Wierzmy, że Jezus pozostał z nami i przemówił do nas podczas naszej próby wspólnotowego rozeznania i gdy słuchaliśmy siebie nawzajem.

Poniżej przedstawiamy nasz 'spacer po Emaus', to o czym rozmawialiśmy idąc drogami synodalnymi na poziomie diecezjalnym, metropolitalnym i krajowym. Na drogach, na których się potknęliśmy (nie byliśmy tymi, za których się podawaliśmy), Jezus delikatnie "wyjaśniał nam Pisma", proroczo wskazując nam, gdzie przeoczyliśmy "znaki czasu". Spojrzenie Jezusa na nasze uniżone oblicze pomogło nam również powstać i iść nowymi ścieżkami.

Towarzysze w podróży

Większość osób, z którymi się konsultowano, to zwykli liderzy Kościoła - duchowni, zakonnicy, liderzy świeccy, członkowie organizacji kościelnych, ministerstw i komisji oraz BEC (podstawowe wspólnoty kościelne). Zespoły synodalne (diecezjalne/parafialne) podjęły wysiłek dotarcia do tych, którzy znajdują się na "egzystencjalnych peryferiach" - tych, których nie widzimy i nie angażujemy w ramach zwykłej działalności Kościoła. Konsultowano się z przedstawicielami sektorów.³ Jedna z diecezji nazwała wszystkich, z którymi się konsultowano, "*kamanlalakbay*" (towarzyszami podróży).

³ Do sektorów należą: LGBTQ+ (lesbijki, geje, osoby bi-seksualne, transseksualne, queer), rolnicy, rybacy, PWDs (osoby niepełnosprawne, w tym głusi niemowcy), PDLs (osoby pozbawione wolności), urzędnicy państwowi, *barangay* (liderzy wioskowi), politycy, samotni rodzice, niekochane matki, pary kohabujące, osoby wychodzące z uzależnienia od substancji i innych form uzależnienia, młodzież, studenci, nauczyciele, pracownicy szkół, kierowcy transportu publicznego, robotnicy (górnicy, pracownicy budowlani, stolarze, pracownicy ranczerscy), osoby zarabiające na co dzień (sprzedawcy, kobiety z pralni, świecarze itp.), ludzie mediów, lekarze, członkowie innych wyznań chrześcijańskich, IPs (ludność tubylcza), OFWs (zamorscy pracownicy filipińscy) i ich rodziny, nieaktywni katolicy, ci, którzy opuścili kościół katolicki, kobiety, dzieci ulicy, rodziny ulicy,

ci dotknięci HIV-AIDS, inne religie (szczególnie muzułmanie), migranci, osoby starsze, rozbite rodziny, ateści, CICL (dzieci w konflikcie z prawem), dzieci ze specjalnymi

Wszystkie diecezje wyraziły, że konsultacje były "momentem synodalnym", ponieważ dla zespołów otworzyły one wgląd w życie i świat, którego nie znali. Spośród osób, z którymi przeprowadzono rozmowy, zwłaszcza z przedstawicielami sektorów, wiele osób stwierdziło, że po raz pierwszy uczestniczyło w konsultacjach i zostało wysłuchanych. Ktoś powiedział "*Nakikinig talaga ang Obispo sa amin!*" ("Biskup naprawdę nas słucha!") Dzięki temu poczuli, że należą do Kościoła. Wierzyli, że takie doświadczenie towarzystwa i przynależności było owocem rozmów duchowych (niektórzy stosowali metody *lectio divina* lub dzielenia się Biblią), które były stosowane podczas konsultacji. Mówili, że była to rozmowa bez zahamowań i czuli się swobodnie, aby wyrazić swoje krzywdy i zranienia (zwłaszcza te, które zostały spowodowane przez przywódców Kościoła, zarówno duchownych, jak i świeckich), a także piękne momenty łaski / doświadczenia Boga, zwłaszcza w najtrudniejszych chwilach.

"Kasali pala kami!" ("Należymy!") Wielu respondentów postrzegało komunie jako związaną z celebracjami liturgicznymi i pobożnymi nabożeństwami. Podczas gdy wielu uważało tych, którzy zostali ochrzczeni za towarzyszy, wzmianki o BEC i programie stewardship, grupach życia, jak również "*daupang palad ng mga sektor at taong simbahan*" (ręce połączone między sektorami i duszpasterzami kościoła) wskazywały, że tylko ci, którzy są zaangażowani w posługę lub są członkami grup zadaniowych i stowarzyszeń są uważani za towarzyszy. Jednak na obszarach, gdzie katolicy stanowią mniejszość, parafie rozszerzyły swoje spojrzenie na inne wyznania chrześcijańskie i nominalnych katolików, a także muzułmanów i IP (ludność rdzenną) jako swoich synodalnych towarzyszy. Wymieniali różne poziomy zaangażowania jako Kościół - międzyreligijne, ekumeniczne, polityczne i społeczne. Jeden z nich zasugerował, że ich profil diecezjalny odzwierciedla różne zestawy osób, z którymi należy podróżować, w zależności od ich lokalizacji. W jednej z części regionu Mindanao, wikariaty wschodnie były mniej konfrontacyjne i ich zaangażowanie było ograniczone, podczas gdy wikariaty centralne i zachodnie były bardziej otwarte i świadome rzeczywistości społeczno-politycznej, nawet na poziomie lokalnym.

"Marami ang nakikilakbay, ngunit mas marami ang naiiwan" ("Wielu podróżuje razem, ale wielu innych pozostaje w tyle"). Wiele diecezji uznało, że Kościół w ogóle, a księża w szczególności, nie są w stanie podróżować ze swoją trzodą i dotrzeć do tak wielu ludzi, zwłaszcza do *mga nasa laylayan* (egzystencjalnych peryferii), ubogich i zmarginalizowanych. Zauważono również, że styl życia księży albo inspiruje, albo odrzuca ludzi. Według słów jednego z uczestników, "*Bigyan nyo naman kami ng pari na handang bumabad sa aming kalagayan!*" ("Proszę dać nam księży, którzy są gotowi zanurzyć się w naszej sytuacji!"). Niektórzy zwrócili uwagę, że ich księża stają się zbyt świeccy, zahaczają o wady, angażują się w biznes, posiadają ogromne nieruchomości i wykorzystują fundusze parafialne na każdą osobistą potrzebę. Tacy księża, jak mówią, są obraźliwi dla ludzi i odpychają ich od Kościoła. Z drugiej strony, księża, którzy prowadzą bogatą posługę duszpasterską, nie zakochani w pieniądzu czy nieruchomościach, nie mają wad i godnie odprawiają Mszę Świętą, wygłaszają dobre homilie, inspirują ludzi i przyciągają ich do Kościoła. Tę samą uwagę zauważa się w odniesieniu do świeckich liderów.

"Hindi kami kagayak!" ("Nie jesteśmy z ich rodzaju!") Wielu nieuprzywilejowanych i tych, którzy zostali zmarginalizowani w społeczeństwie, czuło, że zostali również pominięci w kościele. Ponieważ Kościół jest postrzegany jako przeznaczony dla bogatych, ekonomicznie biedni, jak również ci, którzy są pozbawieni społecznej akceptacji, są pomijani. Diecezje, w których katolicy stanowią mniejszość, czuły jednak, że mogą bardziej identyfikować się z tymi, którzy zostali zmarginalizowani i prześladowani, i z tego powodu uosabiały Kościół ubogich i cierpiących z powodu bombardowań, zastraszania i prześladowań.

"Ayawan na!" ("Odchodzimy!") Ci, którzy zostali zdemoralizowani lub poczuli się wykluczeni, opuścili Kościół i nie znajdują już potrzeby bycia jego częścią. Inną bardzo bolesną rzeczywistością, która sprawia, że ludzie opuszczają Kościół, są niektórzy księża, którzy dopuścili się nadużyć seksualnych i ci, którzy spłodzili dzieci. Zranili oni nie tylko reputację Kościoła, ale także wiarygodność swoich kolegów-księży. Niektórzy parafianie posunęli się do tego, że zabronili swoim dzieciom lub żonom aktywnego udziału w kościelnych posługach i działaniach, prawdopodobnie po to, by chronić je przed nadużyciami ze strony księży. Ale czasami może to być również zwykłe potwierdzenie patriarchalnej władzy. Wielu uznało, że wypowiedzi duszpasterskie i programy kościelne nie mają związku z ich własnymi problemami, na które reagowali z obojętnością.

Sluchanie

Strukturami służącymi słuchaniu są: środki społecznego przekazu, radiostacja kościelna, wizytacja duszpasterska księży i biskupów, zgromadzenia duszpasterskie, BEC, spotkania modlitewne, katecheza i wizytacja domowa. Wśród okazji, podczas których ludzie słyszą głos Boga, prym wiodą celebracje eucharystyczne i czynności liturgiczne. Niektórzy mówią, że słyszą Boga bardziej w

czasie trudności, biedy i nieszczęść.

potrzeby, policjanci, *barangay tanods* (strażnicy wiejscy), organizacje obywatelskie, NGOs (organizacje pozarządowe), osoby nieudokumentowane, biznesmeni, pomoc domowa. Patrz załączony wykres.

Ci, którzy wyrazili, że zostali wysłuchani, zwłaszcza podczas synodalnych sesji konsultacyjnych, byli wdzięczni i czuli się błogosławieni, ponieważ "*naipadama ng simbahan na mahalaga kami*" ("Kościół dał nam poczucie, że jesteśmy ważni") i dano im możliwość zrozumienia, co to znaczy być Kościołem i aktywnie uczestniczyć jako członek. To właśnie z tego powodu wielu miało poczucie, że "podróż synodalna pozostawiła im skarb". Programy akcji społecznych zostały również wskazane jako przestrzenie słuchania, które prowadzą do konkretnych odpowiedzi na potrzeby ubogich. Wśród nich solidnym wskaźnikiem są programy takie jak: mieszkania, stypendia, opieka nad zdrowiem fizycznym i psychicznym. W związku z tym wizytacje domowe i działania immersyjne pozwoliły w pełni usłyszeć i wysłuchać głosów. Słuchanie jest ułatwione, gdy przywódcy kościelni otwierają drogi do spotkania i przyjęcia innych. Wśród podanych przykładów można wymienić zakładanie stacji misyjnych w społecznościach oddolnych, gotowość do dialogu na tematy trudne i wymagające, takie jak te dotyczące osób LGBTQ+, oraz szczerze wysiłki w celu zapewnienia równowagi pomiędzy "udzielaniem sakramentów, ewangelizacją i opieką nad trzodą".

Jednak wielu z nich uważa także "ubóstwo za główną przeszkodę" i "odległość za przeszkodę" w słuchaniu siebie nawzajem. Postrzegają "Kościół" jako *malayo* (odległy) od wiernych, zwłaszcza tych na egzystencjalnych peryferiach. Wśród czynników blokujących pełne słuchanie się nawzajem przez Kościół wymienia się język, różnorodność kulturową, słabą akceptację tych, którzy są napiętnowani w społeczeństwie, jak LGBTQ+, samotni rodzice, rodziny w separacji, itp. oraz negatywne postawy, jak pycha, chciwość, dominacja, indolencja i nierozsądek, egoizm, nietolerancja, lenistwo, samowola, brak zainteresowania, użalanie się nad sobą i zamknięcie w sobie. Nieodpowiednia odpowiedź na ich potrzeby dodatkowo oddala od nich przywódców Kościoła, podobnie jak "nieodczuwalna obecność" tych z peryferii i brak "widocznych znaków troski". Wymieniano także sytuacje, w których przywódcy kościelni "nie reprezentują głosu ludu, np. w kwestiach, które mają związek z korupcją, dynastiami politycznymi, hazardem, nielegalnym rybołówstwem itp." Wskazują one na ich niechęć do pełnego słuchania.

Nie ma odpowiedniego kanału czy struktury, aby ludzie, zwłaszcza z sektorów, byli wysłuchani. Zgłaszano również, że słuchanie było wybiórcze i z faworyzowaniem, słuchanie tylko tych, którzy są blisko parafii (jak duszpasterze, członkowie organizacji), ale przede wszystkim bogatych. Ktoś zapytał "jeśli nie słuchamy wykluczonych, to czy w ogóle słuchamy Boga?". Ponadto istnieje potrzeba oceny istniejących w Kościele przestrzeni dialogu i rozeznania. Niektórzy ubolewają nad "konsultacjami, które są pozbawione prawdziwych rozmów", a spotkaniami jako zwykłymi miejscami "rozpowszechniania informacji, w których świeccy są wysłuchiwni pod pozorem konsultacji, ale w rzeczywistości jest to tylko środek do ratyfikacji i natychmiastowego wykonania". Rozeznanie wspólnotowe nie jest powszechną praktyką w wielu diecezjach i parafiach.

Mówienie głośno

Niektórzy respondenci stwierdzili, że w życiu Kościoła istnieją przestrzenie, które pozwalają ludziom wypowiadać się, takie jak cotygodniowe spotkania BEC i spotkania modlitewne. Regularne programy duszpasterskie, takie jak *Alay-Kapwa* (Ofiara dla bliźniego), coroczny *tontongan* (w języku Ilocano, dialog lub dyskusja), spotkania duszpasterskie oraz zgromadzenia parafialne i diecezjalne. Podczas gdy spotkania BEC są okazją do wypowiedzenia się, wiele zależy także od zdolności moderatora/prowadzącego. Spotkania PPC (Parafialnej Rady Duszpasterskiej) są również miejscem, gdzie można się wypowiedzieć, ponieważ wszystkie grupy kościelne są reprezentowane. Czasami osoby nie będące urzędnikami i nie będące członkami mogą dołączyć i zabrać głos. Liderzy świeccy, osoby wykształcone i te, które są aktywne w kościele, mają odwagę wypowiadać się.

Podczas konsultacji synodalnej uczestnicy swobodnie dzielili się swoimi radościami, bólami, marzeniami, frustracjami i nadziejami w i dla Kościoła. Niektórzy spośród sekt byli nieśmiali, a nawet bali się lub nie mieli pewności siebie, aby zabrać głos ze względu na swój status społeczny. Otwarcie zajęło trochę czasu, ponieważ ludzie nie byli przyzwyczajeni do możliwości, jakie dawano im do wypowiedzenia się. Ważne było również przeorientowanie moderatorów w zakresie ich roli słuchacza, ponieważ byli przyzwyczajeni do prowadzenia wykładów.

Konsultacje umożliwiły wysłuchanie głosów niesłyszanych i podzielenie się swoimi poglądami na temat Kościoła przez ludzi z marginesu. Dała również pracownikom Kościoła możliwość podniesienia swoich obaw dotyczących "przeciążenia pracą, niewystarczających środków operacyjnych, dyskryminacji, kwestii zdrowotnych, zabezpieczenia emerytalnego, problemów z postawą, dodatków oraz niewierności księży wobec ich ślubów, zwłaszcza czystości." Ale duszpasterze Kościoła uświadomili sobie także swoją "mentalność konserwatora" i zostali wezwani do wyjścia ze swoich stref komfortu. Z największym zadowoleniem przyjęto dialog z przedstawicielami władz lokalnych. Mówili oni, że Kościół angażuje się z nimi tylko wtedy, gdy popełniają błędy; nie czują, że Kościół ma z nimi coś wspólnego.

W niektórych diecezjach zgłaszano rażąco brak dialogu. Mówiono, że słucha się tylko przywódców kościelnych, zwłaszcza księży. Kiedy ubodzy zabierają głos lub próbują wyrazić swoją opinię, są po prostu ignorowani lub odsuwani na bok jako nieistotni. Wielu ludzi czuje, że tylko darczyńcy i

dobroczynicy (nazywani "właścicielami Kościoła") mają głos lub są uprawnieni do wypowiedzania się. Istnieje wiele wzmianek o tym, że Kościół koncentruje się tylko na zbiórkach i składkach, ale nie inicjuje i nie realizuje programów duszpasterskich, które obejmują znaczące spotkania i dialogi.

Istnieje wiele blokad, które uniemożliwiają autentyczny dialog: strach przed osądzeniem, poczucie niegodności i niska samoocena zakorzenione w braku zrozumienia wiary chrześcijańskiej, *utang na loob* (dług wdzięczności) i konszachty, przekupstwo, a także ślepe posłuszeństwo wobec władzy. Polityka i plotkowanie poważnie dzieli rodziny. Jedni uważają, że lepiej się nie odzywać ("nie ma gadania, nie ma błędu"), podczas gdy inni, ci przekonujący lub "ciemnizyciele" wśród przywódców Kościoła, mają tendencję do dyktowania innym, co mają robić.

Niektóre sektory wyraziły swoje konkretne potrzeby i żale oraz wezwały Kościół do walki z nimi i dla nich. Rolnik zapytał, dlaczego Kościół nie robi nic, aby zaradzić rosnącym cenom nawozów i narzędzi rolniczych. Rybak ubolewał, że brzegi morza i plaże zostały zbezczeszczone z powodu trwającej budowy dróg przybrzeżnych. Postrzegane politykowanie kleru, zwłaszcza w ostatnich wyborach, wywołało sprzeczne uczucia i opinie wśród zainteresowanych. IPs (ludy tubylcze) postrzegają siebie jako "obiekty pomocy misyjnej", ale są zaniedbywane w dziedzinie ewangelizacji. Nieuważne zajmowanie się środowiskiem przez Kościół wskazuje również na brak zrozumienia dla trudnej sytuacji ludności tubylczej i jej potrzeb. W jednej z diecezji zaapelowali oni do Kościoła o "przeciwstawienie się destrukcyjnej działalności, takiej jak górnictwo odkrywkowe i elektrownie zasilane węglem". Kościół i *barangay* (wioska) powinny również mówić głośno o konfliktach między plemionami, między wojskiem a NPA (Nowa Armia Ludowa, grupa powstańcza), a także tych spowodowanych pijaństwem i hazardem.

Aby Kościół ułatwił ludziom zdolność do wypowiedzania się lub mówienia głośno, istnieje "potrzeba zbadania pomocnych mechanizmów, aby zachęcić do szczerzej i otwartej wymiany poglądów, do bycia proaktywnym, a jednocześnie do informowania, angażowania i wzmacniania wszystkich we wszystkich sprawach związanych z podejmowaniem decyzji." W jednej z diecezji dzieci i młodzież mogły mówić o Kościele poprzez obrazy lub ilustracje. Członkowie powinni również umieć motywować się wzajemnie do zabierania głosu, przystępując do rozmów z pokornym sercem i otwartym umysłem. Wśród ubogich i zmarginalizowanych istnieje z ich strony potrzeba poczucia, że są doceniani i obdarzani zaufaniem. Członkowie Kościoła powinni przede wszystkim "mówić to, co mówią". W trudnych sytuacjach ucisku i niesprawiedliwości, zwłaszcza gdy ludzie są w niebezpieczeństwie lub czują się bezsilni, czują potrzebę proszenia o przewodnictwo Ducha Świętego i wspierania się nawzajem w wypowiedzaniu prawdy.

Celebrując

Ludzie doceniali sensowne sprawowanie sakramentów, zwłaszcza Eucharystii. Odczuwali potrzebę bycia oświeconym i odżywionym duchowo oraz znalezienia siły w stawianiu czoła wyzwaniom, takim jak wady i konflikty oraz podejmowanie decyzji. Budzą one pokorę i miłość oraz wzmacniają nasze poczucie przynależności do rodziny Bożej, a także pragnienie utrzymania własnych rodzin. Ludzie bardziej przyzwyczaili się także do Mszy i liturgii online, które również stwarzają wiele nowych możliwości i nowych metod ułatwiających spotkania z Bogiem we wspólnocie. Kilka diecezji wspomniało również o darze popularnych praktyk religijnych jako ważnych sposobów doświadczania Boga.

Uczestnicy są wdzięczni za dobrze przygotowaną liturgię i homilie księży, zwłaszcza gdy księża odpowiadają Msze św. w odległych rejonach diecezji. Wzruszająca była historia księdza, który w Wielki Czwartek umył nogi członkom rodziny pozostawionej przez samobójcę. Zrobił to zwłaszcza po tym, jak zespół synodalny wysłuchał ich historii i odkrył, że ten, który popełnił samobójstwo, zrobił to po tym, jak inny proboszcz nie stanął się cztery razy na jego rzekomą wizytę u rodziny.

Czy to twarzą w twarz, czy wirtualnie, kult pozostał najlepszym miejscem przeżywania synodalności. Konsultacje wezwały jednak księży do przewartościowania ich rozumienia i formacji dotyczącej sprawowania sakramentów, ponieważ ludzie zauważyli, że są oni jedynie "dozorcami sakramentów". Homilie księży otrzymały wiele negatywnych komentarzy, a także pewne postawy, które utrudniały uczestnictwo (np. nadużycia z ambony, takie jak publiczne zbesztanie ludzi, krytykowanie parafian, angażowanie się w zabójstwa charakterów kolegów księży podczas homilii). Niejasna polityka dotycząca systemu arancelacji przy sprawowaniu sakramentów, Mszy św. pogrzebowych dla ofiar samobójstw i wielu innych, zwykle trzyma ludzi z dala od Kościoła. W diecezji dotkniętej bombardowaniami kościołów przez ekstremistów religijnych w okolicy, ludzie żyją w "progu wrażliwości", a ich trauma powstrzymuje ich od uczestniczenia we Mszy św. w Kościele.

BEC stały się ważnymi przestrzeniami dla budowania życia kultu ochrzczonych, poprzez regularne dzielenie się Biblią, popularne nabożeństwa i inne liturgie wspólnotowe, takie jak Służba Słowa

prowadzona przez nadzwyczajnych szafarzy w niedziele w miejscach, do których nie mogą dotrzeć księża.

Jednak tylko bardzo mała część ochrzczonej społeczności faktycznie uczestniczy w niedzielnych Mszach Świętych, a jeszcze mniejsza liczba bierze udział w innych programach religijnych lub zajęciach, które są dostępne tylko w głównych parafiach. Osoby starsze zazwyczaj nie są w stanie uczestniczyć we Mszy św. w centrum parafialnym. Co więcej, w wysiłkach ewangelizacyjnych Kościoła istnieje zapotrzebowanie na bardziej znaczące, nowe i inkulturowane podejście, a nie zadowalanie się rytuałami i metodami, które straciły swoją aktualność i atrakcyjność. Istnieje zapotrzebowanie na udzielanie sakramentów bez opłat. W BEC wspólnoty składają się na stypendium dla księdza, który przychodzi przewodniczyć Mszy św. Mają nadzieję, że w ten sposób pozbędą się przekonania, że sakramenty są na sprzedaż i że tylko ci, którzy mają pieniądze, mają szansę na sprawowanie Eucharystii w ich miejscach.

Aby zwiększyć udział w celebracji Mszy św. proponują: odprawianie jej tam, gdzie ludzie są jak w portach rybackich, rozdzielanie zadań i odpowiedzialności, bardziej agresywne podejście do zachęcania młodzieży i niekościelnych do uczestnictwa w niej, prowadzenie regularnej formacji dla ministrów liturgicznych na temat znaczenia Eucharystii i popularnych praktyk religijnych. W jednej z diecezji ludzie komentowali, że kapłani mają brak uznania dla głębszych motywacji ludzi, którzy z miłością praktykują popularne nabożeństwa.

Dialog między Kościołem a społeczeństwem

Dialog istnieje w strukturach Kościoła. Jest on jednak ograniczony do tych, którzy działają w różnych organizacjach kościelnych, w szczególności między duchowieństwem i niektórymi liderami świeckimi. Dialog ten nie obejmuje ogółu świeckich, a w szczególności ubogich i osób zepchniętych na margines. Nie ma też zbyt wiele dialogu na tematy społeczne i polityczne między kapłanem a świeckimi.

Istnieją partnerstwa z agencjami rządowymi, zarówno krajowymi, jak i lokalnymi, takimi jak UBAS *Ugnayan ng Barangay at Simbahan* (relacje między barangami i kościołami), w tym sieci z organizacjami pozarządowymi w celu promowania dobrobytu społeczności. Współpraca z różnymi sektorami ma miejsce w wielu instytucjach i ministerstwach, które służą ubogim i marginalizowanym. Mimo to brakuje skutecznych mechanizmów współpracy w zakresie redukcji ubóstwa, duszpasterstwa rodzin dysfunkcyjnych, troski o nasz wspólny dom, przeciwdziałania dezintegracji moralnej. Nie ma też kompleksowych programów przeciwdziałania materializmowi, sekularyzmowi i konsumpcjonizmowi.

Możliwości dialogu z osobami LGBTQ+, ubogimi, opuszczonymi, cierpiącymi na uzależnienia, młodzieżą, osobami pozbawionymi wolności (PDL), robotnikami i innymi grupami marginalizowanymi są również niewystarczające. Niektórzy członkowie LGBTQ+ czują się nie tylko opuszczeni, ale także bardzo niezrozumiani i potępiani przez Kościół. Co więcej, stanowisko Kościoła w kwestii polityki jest niejednoznaczne, ponieważ niektórzy biskupi i księża pozostają bezpartyjni, podczas gdy inni zajmują bardziej partyjne stanowisko polityczne.

Kościół powinien ułatwiać dialog na temat: kwestii politycznych, takich jak oszustwa wyborcze i kupowanie głosów, łamanie praw człowieka, korupcja w rządzie, kwestie środowiskowe, kwestie społeczne, takie jak rozbite małżeństwa, tożsamość płciowa, związki osób tej samej płci, relatywizm, skandale seksualne, hazard (np. *jueteng*), dyskryminacja, uprzedzenia kulturowe i stereotypy. Kościół musi się zmierzyć z powszechnym przekonaniem, że jest Kościołem bogatych, wpływowych i potężnych, jak również z przekonaniem młodych, że Kościół stał się przestarzały lub nieistotny.

MSPC (Mindanao-Sulu Pastoral Conference) i diecezjalne biura Bishops-Ulama Conference na Mindanao są drogami aktywnego dialogu z muzułmanami i ludnością tubylczą. Jednakże, więcej przestrzeni dla dialogu musi się wydarzyć z i pomiędzy ludnością tubylczą w całym kraju. Niektórzy zauważają, że chociaż ludy tubylcze są już częścią BEC, to jednak mało uwagi poświęca się uznaniu ich unikalnej kultury i tożsamości. W niektórych regionach ludność tubylcza znalazła się w ogniu krzyżowym między rebeliantami a wojskiem i nie ma do kogo zwrócić się o pomoc, z wyjątkiem Kościoła. W innych przypadkach Kościół zwraca się do nich, aby konkretnie odpowiedzieć na pilną potrzebę troski o nasz wspólny dom.

Dialog z wyznaniem chrześcijańskimi i innymi religiami

Inne denominacje chrześcijańskie są postrzegane jako bardziej agresywne ze względu na głoszenie w domach. Postrzegane są również jako bardziej skoncentrowane na Biblii, bardziej żywe w swoich wspólnotach pochwalnych i uwielbieniowych, bardziej bliskie sobie i bardziej hojne w dawaniu dziesięciny swoim kościołom. Niektórzy z ich pastorów są bardziej zajmujący i inspirujący niż nasi księża. Ogólnie rzecz biorąc, według raportów, ich celem jest prozelityzm. Fundamentalistyczna postawa niektórych wyznań chrześcijańskich jest przeszkodą dla ekumenizmu i dialogu, a niekiedy

prowadzi do konfliktów, podziałów i nieporozumień, które zdarzają się nawet w rodzinach i klanach oraz wśród ich członków.

Wierni nie są przygotowani do dialogu z innymi wyznaniem chrześcijańskimi i innymi religiami, głównie z powodu braku głębszego zrozumienia wiary chrześcijańskiej. Co ciekawe, dialogi z chrześcijanami są widoczne podczas corocznych obchodów Tygodnia Modlitwy i Jedności Chrześcijan poprzez programy i działania organizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, współpracę w odpowiedzi na ofiary klęsk żywiołowych oraz wspólne nabożeństwa modlitewne podczas katastrof i innych ważnych wydarzeń społeczno-politycznych lub kulturalnych. Ogólnie rzecz biorąc, takie spotkania dialogowe ograniczają się do przywódców i aktywnych członków różnych kościołów chrześcijańskich.

Niektóre diecezje mają dobre programy współpracy z innymi religiami, takie jak *Duyog-Ramadhan* (wspólnota Ramadhan). Jednak wiele osób stwierdziło, że programy te są aktywne na poziomie diecezjalnym, ale nie są praktykowane na poziomie parafii. Większość katolików na ich terenie, według nich, nie jest nawet świadoma obecności innych religii i tradycji chrześcijańskich oraz tego, że są powołani do uczenia się relacji z nimi. Jedna z diecezji wspomniała, że nie możemy zdyskontować dialogu życia codziennego, który ma miejsce na poziomie sąsiedztwa; życia jako dobri sąsiedzi.

Kościół jest gotów pracować na rzecz zakończenia przemocy i konfliktów i jest wezwany, aby nie brać odwetu lub zemsty w czasach dyskryminacji i prześladowań. Kościół otwiera swoje drzwi dla innych chrześcijan i ludzi innych wyznań w czasie klęsk żywiołowych i innych nagłych wypadków. Katolicy przyjmują ich do swoich domów.

Współodpowiedzialność

Istnieje powszechne przekonanie, że współodpowiedzialność za misję Kościoła polega na aktywnym uczestnictwie we Mszy św. i praktykach pobożnościowych. Wielu nie ma jasnego zrozumienia misji chrześcijańskiej, a w większości przypadków jest ona postrzegana jedynie jako zobowiązanie *ad-intra*.

Wielu dobrych i świętych księży stało się inspiracją dla ludzi, zwłaszcza w czasie pandemii, poprzez swoje heroiczne czyny namaszczania chorych i dodawania otuchy ludziom podczas czuwania przy zmarłych. Ludzie wciąż tęsknią za dobrymi kapłanami, którzy nie tylko udzielają sakramentów, ale są towarzyszami wiernych w ich drodze do pokoju, sprawiedliwości i harmonii społecznej.

Chociaż wielu księży odprawiało Mszę św. w trudno dostępnych miejscach, przemierzając góry, wciąż wiele odległych obszarów jest zaniedbanych. Niektórzy nigdy nie widzieli, aby biskup odwiedził ich miejsce. Msze święte odbywają się raz w roku tylko podczas ich święta patronalnego. Uczestnicy wyrazili potrzebę zwiększonej i widocznej obecności duchownych w parafii, zwłaszcza w odległych miejscach. Ludzie pragną, aby ksiądz zostawał po Mszy i spędzał z nimi czas. Jest bardzo mało katechistów i duszpasterzy wolontariuszy, którzy służą w *barangays* (wioskach) i innych odległych miejscach.

W zakresie zarządzania doczesnego, świeccy oczekują od duchownych i ich liderów większej przejrzystości, zwłaszcza w sprawach finansowych. Wiele parafii domaga się przejrzystości zwłaszcza od Parafialnych Rad Finansowych. Oczekują również bardziej rygorystycznego wdrażania polityk i wytycznych oraz wyrażają potrzebę wyeliminowania kościelnej biurokracji (zbędnej biurokracji w Kościele). Kwestionują realizację polityki Kościoła lokalnego, takiej jak system dziesięciny i zbiórki. Ponadto informują o posiadaniu autorytarnych przywódców kościelnych, a także o niektórych zaangażowanych w alkoholizm, jak również o innych spośród nich, którzy mieszają się w sprawy polityczne i wspierają kandydatów politycznych.

BEC jest sztandarowym programem większości diecezji. Jest on często wymieniany jako kluczowy czynnik w budowaniu wiary i misji na poziomie lokalnym. BEC jest skutecznym podejściem w budowaniu wspólnot poprzez różne programy i projekty, takie jak pomoc finansowa dla potrzebujących, budowa domów dla bezdomnych ubogich, prace pomocowe dla ofiar klęsk żywiołowych, źródło schronienia dla wzajemnej pomocy zwłaszcza podczas pandemii.

IP są zmuszeni do sprzedaży ziemi z powodu ubóstwa. Bezskrytyczne zaufanie do pomocy rządowej, takiej jak gotówka za pracę i inne dotacje dla ubogich, oszustwa "populistycznej polityki" i "partyzanckie odchylenia polityczne" oraz "ideologiczne wypaczenia złowrogich grup", które czasami wkradają się do systemów kościelnych, są czynnikami, które podważają prace na rzecz misji zarówno dla osadników, jak i IP.

Wkład duszpasterstwa młodzieżowego był powszechnie odczuwalny zwłaszcza ze względu na konieczność tworzenia duszpasterstw środków społecznego przekazu oraz zapewnienia wsparcia

rezerwowego dla bardziej zorganizowanej dystrybucji "*ayuda*" (pomocy finansowej), żywności i leków w szczytowym okresie pandemii.

Praktyki kulturowe i tradycyjne rytuały czasami kolidują z naukami Kościoła, powodując zamieszanie i konflikty wśród ludzi.

Aktywny udział kobiet w Kościele jest widoczny we wszystkich działaniach i grupach, ale tak bardzo brakuje udziału mężczyzn. Z drugiej strony, ludzie wyrazili również potrzebę uczynienia z Kościoła bezpiecznej przestrzeni dla maltretowanych kobiet i dzieci. Wzywają Kościół do pomocy w "odklejaniu struktur społecznych", które nie są wrażliwe na płęć i nadal utrudniają ich rozwój.

W niektórych diecezjach przeprowadzono wywiady z kilkoma politykami i urzędnikami LGU (local government unit). Pytali oni, dlaczego przywódcy kościelni angażują się z nimi tylko podczas wyborów i dlaczego takie zaangażowanie zawsze ma charakter negatywny lub konfrontacyjny/krytyczny. Niektórzy mówili, że wciąż marzą o Kościele, który przyjąłby ich pomimo "brudu", którym zostają skażeni, gdy służą w sferze politycznej. Mówią, że "kiedy Kościół nie stawia muru dla polityków, możliwa jest misja Kościoła polegająca na ewangelizacji polityki." Niektórzy politycy prosili, by pozwolono im służyć w duszpasterstwach w ich parafiach.

Władza i uczestnictwo

Chociaż Kościół jest przez wielu doświadczany jako matka zaspokajająca duchowe potrzeby swoich dzieci, jest on również postrzegany jako autorytet i władza. Klerikalizm, elitarność i niedostępność dominują w relacjach między świeckimi a duchownymi. Co ciekawe, świeccy liderzy również mają tendencję do przesiąkania tym klerikalistycznym sposobem obchodzenia się z autorytetem w stosunku do reszty wiernych. Władze kościelne powinny być bardziej otwarte na konstruktywną krytykę i muszą nauczyć się prowadzić dociekania wartościujące. Autorytet ma tendencję do spoczywania wyłącznie na księżach i biskupach. Istnieją również niektórzy świeccy liderzy, którzy mają tendencję do monopolizowania stanowisk kierowniczych i bardzo utrudniają sukcesję młodszej generacji liderów. Zarządzanie Kościołem jest postrzegane jako obarczone nieprawidłowościami i niekonsekwencjami, ma tendencję do skupiania się na autorytecie, nieefektywnego administrowania dobrami doczesnymi oraz lekceważenia poglądów i wartości zmarginalizowanych ubogich. Ludzie czują, że generalnie nie ma prawie żadnych konsultacji z wiernymi, zanim zostaną sfinalizowane nominacje na stanowiska kierownicze w Kościele.

Parafialne spotkania organizacyjne, zgromadzenia duszpasterskie - szczebla diecezjalnego, wikariuszowskiego i parafialnego, a w tym zgromadzenia modlitewne BEC i regularne spotkania są postrzegane jako struktury umożliwiające aktywne uczestnictwo w życiu Kościoła.

Rozeznanie i podejmowanie decyzji

Decyzje prawie nigdy nie są podejmowane w oparciu o rozeznanie zbiorowe. Ostateczne decyzje podejmowane są zazwyczaj przez przywódców kościelnych, w szczególności przez biskupów i księży, oraz że w większości przypadków procesy decyzyjne mają tendencję do faworyzowania opinii i preferencji osób zamożnych i wpływowych. Zauważają również brak przejrzystości w sprawach i w sposobie podejmowania decyzji.

Główne struktury w Kościele, które umożliwiają zbiorowe rozeznanie i podejmowanie decyzji, znajdują się w PPC (Parafialnych Radach Duszpasterskich), które zajmują się wyznaczaniem celów duszpasterskich, planowaniem, wdrażaniem, monitorowaniem i oceną. Prawie wszystkie sprawy mające związek z życiem Kościoła są charakteryzowane jako podejście odgórne. Odczuwalny jest brak duchowych rozmów. Powszechne wrażenie jest takie, że administracja kościelna nie przywiązuje tak dużej wagi do modlitwy i wspólnotowego rozeznania.

Bezkarność i jednostronne podejmowanie decyzji powodują zamieszanie i dezorientację podczas "zmiany warty" (przetasowania proboszczów). Trwałość procesów duszpasterskich nie wydaje się być istotnym problemem.

PASALUBONG (Dar misji)

Filipińscy często wracają do domu z miejsca spotkania z *PASALUBONG* (prezentami dla witającego). Przynoszą do domu trochę jedzenia i upominków, aby podzielić się nimi z rodziną i przyjaciółmi, tak jak uczniowie, którzy wrócili do Jerozolimy, aby podzielić się Dobrą Nowiną. Spotykając Jezusa Zmartwychwstałego, na znanych i nieznanymi drogami swojej diecezji, z sercem rozpalonym tym, co ich spotkało, wracają do domu z nową misją, gotowi do przełamania nowych barier i przecierania nowych szlaków. W miarę jak konsultacje pogłębiały pragnienie "mówienia" i "chodzenia" razem, wiele sprawozdań wskazuje na potrzebę "myślenia diecezjalnego". Kościół pielgrzymujący, który jest "współodpowiedzialny, przejrzysty i odpowiedzialny", "komunia wspólnot" i Kościół, który "prowadzi nas do pełni życia". Poprzez rewizję i/lub świadome

przeformułowanie swoich diecezjalnych deklaracji wizji-misji, możliwe będzie wymyślenie bardziej kompleksowych, realistycznych i odpowiadających potrzebom planów duszpasterskich. Chociaż nie jest to nowość dla wielu

Wiele diecezji na Filipinach jest przekonanych, że integracja zasad i owoców procesu synodalnego pozwoli im iść naprzód w kierunku wcielania synodalności. Synodalność i nowe sposoby słuchania poszerzyły ich perspektywy i zmusiły do wejścia na nowe drogi. Jeden z nich sugeruje, aby Kościół "otworzył swoje kościelne okna na przyjęcie świeżego powietrza reform i nawrócenia." Takie reformy umożliwią im również "zniwelowanie różnic pomiędzy przywódcami kościelnymi a ludem Bożym, liturgią a zaangażowaniem społecznym, służbami socjalnymi a transformacją społeczną, wiarą a sprawiedliwością."

Wiele osób podkreślało, że wizja II Rady Plenarnej Kościoła filipińskiego jako "Kościola ubogich" znajdzie bardziej konkretny wyraz poprzez synodalność. W związku z tym większość diecezji wspomina, że wśród ich priorytetów jest ożywienie i wzmocnienie BEC. Jako "nowy sposób bycia Kościołem", BEC jest właściwą przestrzenią, na której możemy kultywować kulturę spotkania i poprzez którą możemy dotrzeć do sektorów, zwłaszcza tych zmarginalizowanych i zaniedbanych.

Podróż synodalna wydobyła wrodzoną synodalność w kulturze filipińskiej. Rodzime symbole i obrazy pomagają odkryć głębię komunii, uczestnictwa i misji w kulturze filipińskiej.⁴ W związku z tym, że filipińskie tradycje i wartości zostały rozbudzone przez proces synodalny, kilka diecezji proponuje, aby wzmocnić go poprzez eksplorację wartości kulturowych i ich integrację w praktyce wiary. Na przykład, jak takie praktyki jak "*bayanihan*" (solidarność) i gościnność mogą promować modlitwę i życie sakramentalne? Jak filipińska wartość "*malasakit*" (współczucie) może znaleźć konkretny wyraz w naszej posłudze na rzecz osób z marginesu społecznego?

Synodalność przejawia się zwłaszcza w kwestiach praktycznych, takich jak zarządzanie finansami. W związku z powtarzającymi się głosami wielu respondentów, domagających się większej przejrzystości i odpowiedzialności, wielu zaleca wprowadzenie struktur i procesów finansowych. Jedna z diecezji widzi potrzebę wprowadzenia "standaryzowanego dodatku na życie" dla duchownych. W jednej z prowincji metropolitalnych, jak również w wielu innych diecezjach, to właśnie proces synodalny zdołał skłonić je do ostatecznego wprowadzenia w życie zniesienia systemu arancel i wprowadzenia "polityki braku stałych stawek" za udzielanie sakramentów.

Poprzez proces synodalny wzywali również do odnowy struktur kościelnych, posług i konieczności poświęcenia należytej uwagi różnym grupom w Kościele. Aby poprawić koordynację programów duszpasterskich, wikariaty mogą pomóc "przyspieszyć komunikację, konsultacje, monitorowanie i ewaluację posług." Podobnie zaapelowali o wspieranie organizacji mandatariuszy i ruchów katolickich, aby mogły one ponownie nawiązać kontakt z Kościołem lokalnym i odkryć, jak mogą oddać do dyspozycji Kościoła swoje szczególne charyzmaty i dary. Wzywają też do tworzenia nowych duszpasterstw, takich jak: komunikacja społeczna, badania naukowe, rozwój wspólnot, a także do grupowania już istniejących. Niektóre diecezje, zgodnie z duchem konsultacji synodalnej, tworzą w parafiach punkty przyjmowania skarg i sugestii od wiernych.

Odnowa strukturalna nie może zapuścić głębokich korzeni, jeśli nie jest oparta na duchowości. Formowanie się w synodalności wymaga nawrócenia i odnowienia katechezy i formacji wiary zarówno dla duchownych, jak i świeckich. Metodologia i podejście synodalne mogą odnowić katechezę, nasz sposób prowadzenia rekolekcji i rekolekcji, jak również formację świeckich duszpasterzy. Wspólnotowe rozeznanie, którego brak stwierdzono na wszystkich poziomach działalności kościelnej, może zostać wzmocnione, gdy każda działalność duszpasterska będzie sprzyjała głębszemu słuchaniu, inspirowała wspólnotowe rozeznawanie i ułatwiała wspólne działanie.

Synodalność może być również odzwierciedlona poprzez przekształcenie działań kościelnych jako przestrzeni dialogu inspirującego komunie i uczestnictwo. Zalecają, aby regularne spotkania duszpasterstw i grup stały się okazją do wysłuchania nie tylko spraw służbowych, ale także osobistych historii i rozeznania kwestii społecznych w świetle Słowa Bożego. W ten sposób rozwijają praktyki wspólnego rozeznawania i wspólnego podejmowania decyzji. Sugeruje się potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na parafialnych frontlinierów i wyposażenia ich w umiejętności inspirowania dialogu i rozwijania przyjaźni z ludźmi, z którymi mają kontakt. Parafie mogą także tworzyć przestrzenie uzdrowienia i pojednania, szczególnie w przypadkach konfliktów i nieporozumień oraz tam, gdzie niektóre sektory doświadczyły dyskryminacji, elitaryzmu i podziałów.

Sprawowanie sakramentów, liturgii i modlitwa formują nas w synodalności. "Dobrze przygotowana i znacząca celebrowanie Eucharystii jest źródłem inspiracji i odnowy wiary w parafii". Pilnym wezwaniem jest uczynienie Eucharystii dostępną dla wszystkich zwłaszcza dla tych, którzy znajdują się na peryferiach. Rozważa się utworzenie zespołów liturgicznych, aby pomóc przewodniczącym w przygotowaniu dobrze przygotowanych homilii i ułatwić "pełne, świadome i aktywne uczestnictwo"

wiernych w Eucharystii.

⁴ W załączniku nr 3 znajdują się Krajowe Konsultacje Synodalne - Metropolitalne Symbole Kulturowe

celebracji liturgicznych. W ten sam sposób dobrze będzie przeanalizować, w jaki sposób świeccy liderzy mogą ułatwić odprawianie nabożeństw Słowa z Komunią, tak aby wspólnota mogła być bardziej dynamiczna w swoim życiu kultu i liturgii. Istnieje wezwanie do powrotu do tradycji katolickich, które utrzymywały wiarę przy życiu, zwłaszcza w czasie pandemii. Ponadto, popieranie popularnych nabożeństw religijnych może zainspirować głębszą komunie i promować wartości synodalne już obecne w kulturze filipińskiej.

Diecezje zdecydowanie zalecają przyjęcie programów, które mogą dalej rozwijać dialog ekumeniczny i międzyreligijny w naszym życiu kościelnym. Oprócz świętowania z innymi wyznaniem chrześcijańskimi i innymi wspólnotami religijnymi, zwłaszcza w dni ich świąt i z poszanowaniem ich tradycji, wiele potrzeb sektorowych i problemów może być najlepiej rozwiązanych poprzez współpracę z nimi. Religia zazwyczaj nie jest problemem, gdy stajemy w obliczu sytuacji życia i śmierci, gdy wspólnie reagujemy na nieszczęścia, gdy walczymy o sprawiedliwość i gdy dbamy o nasz wspólny dom. Potrzebujemy siebie nawzajem.

Proces synodalny inspirowa wszystkich do patrzenia, słuchania i rozeznawania, jak również do kroczenia razem z tymi, którzy nie są słyszani, z tymi, którzy nie mają głosu i z marginalizowanymi sektorami Kościoła i społeczeństwa. Podczas krajowej konsultacji synodalnej, niektóre z tych sektorów zostały poddane rewizji, aby ułatwić nowy sposób patrzenia na nie z przewodnictwem Ducha Świętego.⁵

Na zakończenie krajowej konsultacji synodalnej, po podzieleniu się owocami podróży synodalnej i rozeznaniu Ducha Świętego przemawiającego do nas jako Kościoła lokalnego na Filipinach, biskupi, kapłani i delegaci świeccy reprezentujący osiemdziesiąt sześć diecezji w kraju stoją mocno razem, manifestując swoje przekonania.⁶

Kochający Ojciec,
obudziłeś nas wezwaniem, byśmy stali się "Chrystusem korporacyjnym" i byśmy wspólnie "czynili drogę tam, gdzie wydaje się, że jej nie ma".

Jak otworzyliśmy drzwi dialogu poprzez doświadczenie przyjaźni, wzajemnego słuchania, rozeznania i modlitewnego uwielbienia, dałeś nam łaskę, byśmy mogli wejść w drzwi, które definiują życie. które ośmielają nas do przemierzania niezbadanych i obiecujących ścieżek.

Dziś mury zostały zburzone!
Nasza wiara została obudzona! Nasza nadzieja ożyła! Ogień miłości płonie!
Niech ten *kairos* stanie się dla nas ziarnem dla głębszej komunii, bardziej autentycznego uczestnictwa i misji przekraczającej granice. Uczyń nas razem uczniami, abyśmy stali się odnowionym Kościołem, na nowo zdefiniowany, potwierdzony i zrewitalizowany - Kościół synodalny!

Błagamy o modlitwę Maryję, *Ina ng Simbahan* (Matka Kościoła), aby prowadziła nas w tej trudnej, ale satysfakcjonującej podróży.

Prosimy o to w imię Jezusa, naszego Pana, *ang aming Dakilang Kalakbay* (naszego wielkiego Towarzysza w podróży), oraz Ducha Świętego, *ang aming Lakas at Gabay* (naszej siły i przewodnika). Amen.

⁵ Refleksje dotyczące sektorów - patrz załącznik 4

⁶ Patrz Załącznik 5, gdzie znajduje się oświadczenie o otwarciu nowych drzwi (J 20:19-31) w ramach krajowej konsultacji

synodalnej
4-7 lipca 2022, Tagaytay City

ZALĄCZNIK 1

PAGSALUBONG: Promowanie Synodalności na Filipinach Unikalne i innowacyjne zasoby

Proces synodalny

Wezwanie do konsultacji przedsynodalnych zostało przyjęte z zadowoleniem przez osiemdziesiąt sześć diecezji na Filipinach, ale wiele z nich wyraziło początkowy szok i mieszane reakcje na ten proces. Mimo, że były gotowe podjąć się tego, czego od nich oczekiwano, było to monumentalne zadanie do wykonania w czasie trwającej pandemii i w okresie kampanii wyborczej na Filipinach.

Na początek każda diecezja stworzyła zespół synodalny, który miał za zadanie zrozumieć proces i opracować dla siebie mapę drogową. W wielu przypadkach był to zespół kierowany przez miejscowego biskupa, składający się z przedstawicieli świeckich, zakonników i duchownych. Niektóre diecezje wyznaczyły swoje wydziały duszpasterskie do kierowania procesem. Różny był też sposób doboru osób, które miały tworzyć parafialne zespoły synodalne liczące od pięciu do dwudziestu członków. Zazwyczaj wybierano katechetów, koordynatorów BEC, liderów różnych organizacji mandatowych oraz innych świeckich liderów. Dla niektórych była to okazja do wykorzystania osób świeckich, które miały doświadczenie w prowadzeniu takich procesów, a także młodych ludzi, którzy mogli pomóc. W niektórych przypadkach zespołom synodalnym zapewniano zwrot kosztów podróży i posiłków.

Informacje o synodalności i planach na przyszłość były przekazywane na wielu poziomach: krajowym, regionalnym, diecezjalnym, wikariuszowskim i parafialnym. W większości spotkań na poziomie wikariatu lub parafii uczestniczyły różne duszpasterstwa i grupy/organizacje parafialne, natomiast w większości spotkań na poziomie diecezjalnym uczestniczyły zgromadzenia zakonne, szkoły i inne instytucje katolickie. Większość zespołów synodalnych tworzyła komisje, które zajmowały się różnymi sprawami: programem, komunikacją, duchowością, projektowaniem syntez, treścią, moderatorami, respondentami, logistyką IT, pracą sekretariatu, dokumentacją itp.

Diecezje opracowały innowacyjne, oparte na kulturze podejścia do kampanii w formie plakatów, promocji w radiu i mediach społecznościowych, rozmów w formacie wideo oraz piosenek. Niektóre diecezje włączyły kampanię w obchody Wielkiego Postu i Wielkiego Tygodnia, w coroczne rekolekcje diecezjalnego duchowieństwa i wspólnot religijnych, w szkolenia świeckich liderów, a także w ramach wizyt duszpasterskich biskupów w parafiach. Jedna z diecezji rozpoczęła swoją podróż synodalną poprzez spotkanie ekumeniczne i międzywyznaniowe, które następnie zostało powtórzone we wszystkich parafiach i kaplicach. Sam akt wspólnej modlitwy różnych Kościołów chrześcijańskich, religii, grup wyznaniowych i ubogich wewnątrz budynku kościoła był symbolicznym otwarciem drzwi Kościoła, nie tylko po to, by przyjąć tych, którzy chcieli przyłączyć się do podróży synodalnej, ale także po to, by Kościół wyszedł na zewnątrz, by dotrzeć do tych, którzy znajdują się na peryferiach.

Vademecum, modlitwa synodalna i inne materiały zostały przetłumaczone na języki lokalne. W wielu parafiach modlitwa synodalna była odmawiana podczas niedzielnych celebracji eucharystycznych. Przy opracowywaniu formuły konsultacji niektóre diecezje korzystały z materiałów już przygotowanych przez inne diecezje. Wiele z nich opracowało własne kwestionariusze na podstawie dziesięciu tematów, które zostały przetestowane pilotażowo i dalej udoskonalone. Niektóre z nich przeprowadziły również intensywne warsztaty szkoleniowe i doskonalące, a także zaprojektowały procesy monitorowania, aby wyposażać zespoły synodalne w odpowiednie umiejętności.

ZASOBY

I. Materiały instruktażowe

1. Wyjaśnienie i zaproszenie arcybiskupa Gilberta Garcera

https://www.youtube.com/watch?v=26Gh0_MlbcY

2. Wyjaśnienie synodalności i czego można się spodziewać po fazie "predsynodalnej" tutaj na Filipinach

https://www.youtube.com/watch?v=65VNTA1Z_Qs

3. Filipińska Konferencja Nowej Ewangelizacji

Sesja pierwsza: Synodalność w historii Kościoła filipińskiego

<https://www.facebook.com/opnercam/videos/278865627392039/>

Sesja druga: Synodalność w doświadczeniu Kościoła filipińskiego

<https://www.youtube.com/watch?v=vMcREIHtMXg&t=5507s>

Sesja trzecia: Synodalność w kulturze filipińskiej

<https://www.youtube.com/watch?v=-QKXkSGxkCs&t=4923s>

II. Raporty diecezjalne i metropolitalne

https://drive.google.com/drive/folders/1agiOOkUmWOTXLkbzHrnoiLThSovy7hPu?fbclid=IwAR2T6t8P02xd6X22xB2SsPCA-u2s6ddUsepZ_vE8gls3koXQvJCsGngT9B0

III. Materiały dotyczące krajowych konsultacji synodalnych

1. Twórcze wprowadzenia

https://drive.google.com/drive/folders/1uBn8M5TWMjDzhXGzD2u1foGjHEDv_A6z?usp=sharing

2. Prezentacje prowincji metropolitalnej

https://drive.google.com/drive/folders/1_4Urqv09O1-a6tOwqM8MjzZRW9Pi31JP?usp=sharing

IV. Pieśni i filmy synodalne

1. Uban Ta Bay - Oficjalna pieśń synodalna diecezji San Carlos

<https://www.youtube.com/watch?v=H6WDLJMfPM4>

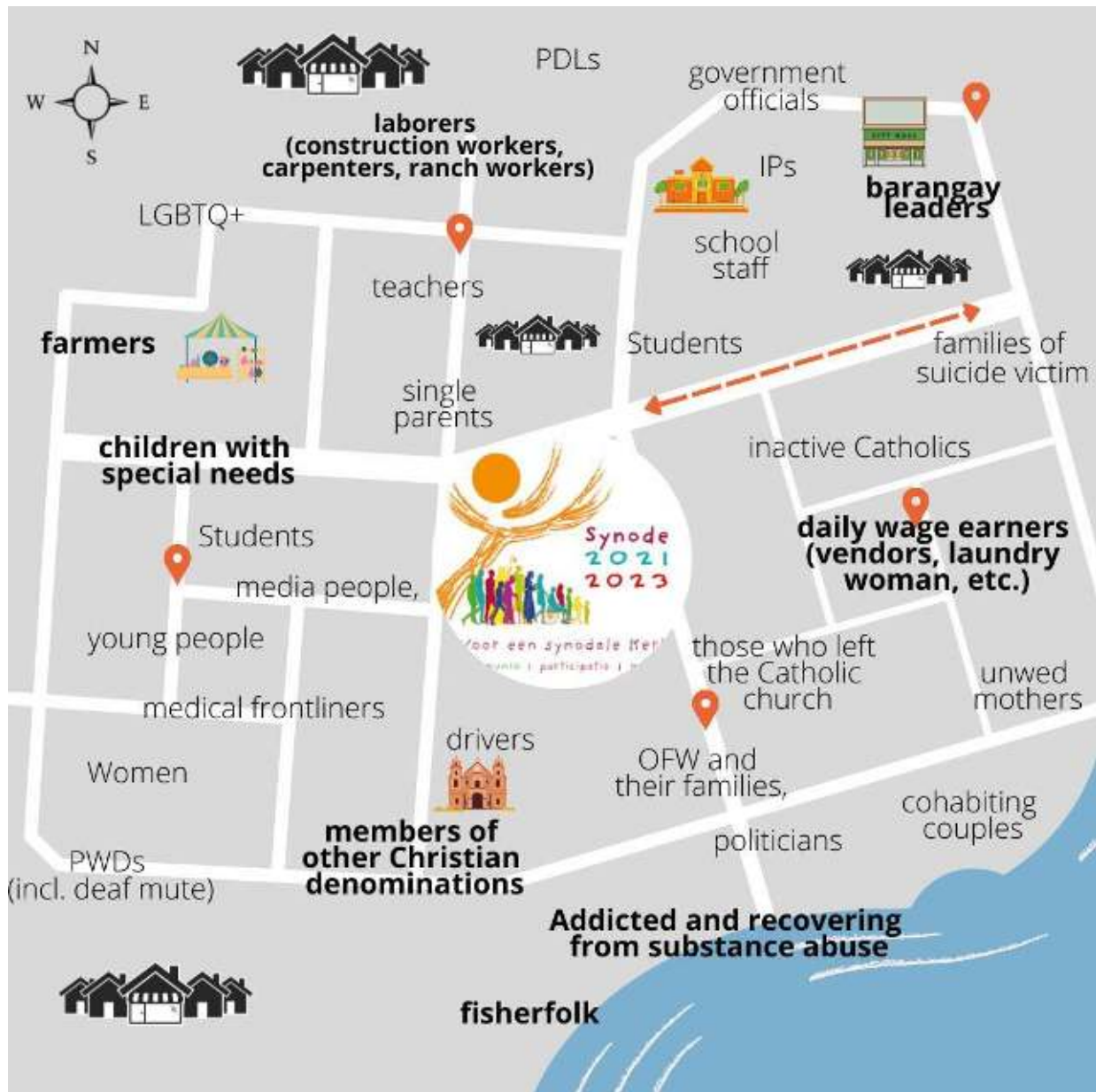
2. Razem - oficjalna pieśń synodalna diecezji Malolos

<https://www.youtube.com/watch?v=qGDb9IFx8LQ>

3. Krajowe Konsultacje Synodalne Video

<https://www.youtube.com/watch?v=GBIvmKuhvnm&t=32s>

ZALĄCZNIK 2
OSIĄGNIĘTE SEKTORY

ZALĄCZNIK 3

METROPOLITALNE SYMBOLE KULTUROWE

Krajowa konsultacja synodalna

METRO	OBRAZY/ SYMBOLE KULTUROWE
CAGAYAN DE ORO	<p>"Dayong" oznacza "pomagać sobie nawzajem" i jest naszą lokalną wersją bayanihan. <i>Dayong</i> (dosłownie "nieść razem") przedstawia również obraz ludzi w zjednoczonym wysiłku, aby nieść rzeczy razem. Jak opisuje jedna z diecezji: "Jest to najlepszy symbol, aby uchwycić Kościół synodalny; <i>Simbahan nga hiniusang nagalakaw kauban sa katawhan ug nagtinabangay sa misyon sa pagtukod sa Kristohanong Katilingban</i>. (Kościół, który podróżuje razem jako jedno z ludźmi i pomaga sobie nawzajem w misji budowania wspólnoty chrześcijańskiej). <i>Dayong</i> jest powszechną praktyką filipińską, rozpowszechnioną również w naszych parafiach i diecezjach, gdzie wspólnoty gromadzą wszelkie dostępne środki, aby pomóc tym, którzy są w potrzebie (np. koszty leczenia, pomoc w pochówku, itp.).</p> <p>"Balanghay" (starożytny <i>balanghay</i> - łódź) jest kolejnym ważnym symbolem kulturowym i regionalnym, który odzwierciedla wyjątkowe cechy geograficzne obecne w prowincji metropolitalnej, w tym rzekę Agusan, jak również obfite morza i wody. W związku z tym, obraz Kościoła jako barki żeglującej razem z Chrystusem u steru wśród burz (por. Mk 4: 35-41), jak również twórczy akronim S.U.R.F. (Selfless and Untiring/Unlimited Renewal of the Faithful) zostały odpowiednio pogłębione.</p>
LINGAYEN-DAGUPAN	<p>"Paglilinang ng Lupa" czyli uprawianie ziemi. Obraz ten wyraża nasze doświadczenie synodalności, jako że jest to "żmudny proces przygotowywania gleby do zasiewu", który obejmuje oczyszczanie pól z wszelkich zanieczyszczeń, uszlachetnianie i uprawę, aby upewnić się, że zasiane nasiona będą dobrze rosły i przyniosą dobre owoce. Gleba odnosi się do ludzi, którzy muszą być przygotowani, aby być żyznym gruntem dla Ewangelii, aby przynieść owoce. "Paglilinang" był doświadczany jako proces otwartości, spotkania, pokornego słuchania i wspólnego marzenia o Kościele. Jako społeczność w przeważającej mierze rolnicza, "paglilinang" maluje jasny obraz doświadczenia synodalności jako koniecznego pierwszego kroku do odnowionej ewangelizacji dla bardziej synodalnego Kościoła.</p> <p>Łódka - inaczej życie wiary przyrównuje się do łodzi, która według odpowiedzi "płynie w jednym kierunku", ale nie dotrze do pożądanego miejsca i celu, "jeśli wszyscy będą wiosłować w różnych kierunkach". W podróży mówi się również, że "niektórzy są pomijani [w podróży], nawet jeśli wiemy, że musimy być w tej samej łodzi". Ten obraz to znany krajobraz geograficzny. Łódź <i>communio</i> musi iść naprzód z "Duchem Świętym kierującym kierownicą" w sposób, który jest inkluzywny, konsultacyjny i synodalny, niosąc ze sobą wszystkie światła i cienie, nowe perspektywy i wspólne aspiracje. Wszyscy są powołani do bycia "rybakami ludzi", a synodalność zaprasza wszystkich do udziału w podróży wiary, w której nikt nie jest pominięty, ale jest częścią podróży pielgrzymkowej, bo przecież misja jest ostatecznie skierowana ku niebu. Po trzecie, Eucharystia i wspólnota jako Ciało Chrystusa jako sakrament miłości i miłosierdzia, który gromadzi i inspiruje wiernych. Jest to również źródło, z którego wypływają posługi dla służby Kościołowi i potrzebującym są odżywiane, ubogacane i podtrzymywane.</p>
COTABATO	<p>"Salo-salo" (bankiet, wspólne spożywanie posiłków) Jest jak <i>salo-salo</i>, gdzie poprzez zgromadzenie się wokół stołu i dzielenie się doświadczeniami rosły nasze więzi. Jest jak żywe drzewo, ugruntowane w Chrystusie, którego korzenie są zasilane duchowymi energiami Ducha Świętego, gdzie suche gałęzie i liście ustępują miejsca świeżym pędom. Jest jak światowa sieć, w której trzy diecezje są oddzielne, ale połączone ze sobą. Jest jak odnowiony budynek, w którym zachowano niektóre stare rzeczy, a dodano nowe.</p> <p>"Walis-tingting" (Miotła z liści kokosa) Doświadczenie synodalne ukazuje Kościół jako związany "walis-tingting", gdzie jedność daje siłę, nawet jeśli jednostki są słabe. Wszyscy jesteśmy towarzyszami w podróży. DALEJ KOŚCIÓŁ SYNODALNY.</p>

"**INA**" (matka)- **Matka Boża z Peñafrancia**. Najświętsza Maryja Panna, w swoim tytule Matka Boża z Peñafrancia, jest Patronką Bicolandia. Ona jest "**INA**" dla Bicolanos. Do niej idziemy po wstawiennictwo. Ona jest punktem odniesienia dla wszystkich naszych wysiłków. Jak prawdziwa matka, jest zasadą jedności wśród biskupów i księży, osób konsekrowanych i świeckich tego regionu. Różne ryby w różnych kolorach reprezentują różne rodzaje ludzi pod względem religijnym, ekonomicznym, politycznym i społeczno-kulturowym. Maryja nas łączy i

towarzyszy nam w naszej drodze wiary. Jej powierzamy wszystkie nasze troski duszpasterskie. Ona jest naszym wzorem i inspiracją w dążeniu do prawdziwie synodalnego Kościoła w regionie Bicol!

Z Maryją, naszą "Inâ" i zjednoczeni w umyśle i sercu, podążamy w kierunku WOŚP, naszego ciągłego nawrócenia, większej otwartości i głębszego zakorzenienia w Panu z **nadzieją**. Idziemy naprzód, aby wzrastać w synodalności z pokorą, aby uznać nasze grzeszne porażki w miłości i naszą potrzebę przebaczenia i uzdrowienia. Chodzimy w posłuszeństwie Bogu, które jest pełne, stałe i konsekwentne. Żyjemy w duchu synodalności z wytrwałością, ponieważ nawrócenie nie następuje z dnia na dzień, a synodalność jest zawsze pracą w toku, aż do powrotu Pana. I wreszcie, idziemy z całkowitym zawierzeniem Panu, naszemu Dobremu Pasterzowi, który spotyka się z nami w Jerozolimie i Emaus naszego życia.

"**Puso**" (serce). Dla Archidiecezji Cebu tym, co najlepiej oddaje jej podróż synodalną jest "*puso*", symbol rdzenia życia i podstawa posiłku w Cebuano. Jest on owinięty splecionymi liśćmi kokosa, które symbolizują jedność ludu Bożego, która musi być wystarczająco silna i zwarta, aby utrzymać "ryż" Łaski, który gotuje się i rozszerza dzięki "wodzie" współpracy człowieka. W swojej synodalnej podróży Cebuanos stopniowo stają się tym, co spożywają, czyli ryżem zawiniętym w ich synodalne doświadczenia ze sobą, utkanym przez mistrzowski plan Boga, który prowadzi nas do siebie, zaopatrzeniem, które jest odpowiednie na każdą podróż i podstawowym pożywieniem na czekającą nas misję.

Koło św. Katarzyny. Diecezja Dumaguete przyjmuje za swój wizerunek **koło św. Katarzyny**, symbol bezinteresownego aktu uczniostwa, który św. Katarzyna wymodliła w chwili swojej śmierci jako męczennica. Koło jest kolistym kontinuum - bez początku i końca. W ten sposób jedność wspólnot rozwija wzajemnie powiązany wkład w ożywienie Kościoła poprzez mówienie, słuchanie, odnoszenie się, oddawanie czci i służenie innym. Dumaguete jako kościół lokalny podróżuje razem w komunii ku Królestwu Niebieskiemu z Maryją jako Matką i przewodniczką.

"**Sandugo**" (jedna krew). Diecezja Tagbilaran wybiera "*sandugo*", które oznacza "jedną krew" jako tradycję na wyspie Bohol. *Sandugo* jest uroczystym przyrzeczeniem, które wyznacza więź przyjaźni. W historii, najsłynniejsze Sandugo zostało wykonane przez Bohol's Datu Sikatuna i hiszpańskiego odkrywcę Miguela Lopeza de Legazpi 16 marca 1565 roku. Oznaczało to formalne przybycie chrześcijaństwa na Bohol. Nadal symbolizuje pakt jedności pomiędzy wspólnotami chrześcijańskimi w Tagbilaran, połączonymi przymierzem Boga z człowiekiem we krwi ofiary Jezusa. Strony umowy biorą udział w kielichu krwi, aby potwierdzić swoje zobowiązanie wobec siebie w kierunku życia w komunii, uczestnictwa i misji w synodalności.

Krzyż. Diecezja Maasin przyjmuje krzyż jako swój centralny obraz, który symbolizuje nadejście chrześcijaństwa poprzez odprawienie pierwszej Mszy Świętej, w Niedzielę Wielkanocną 31 marca 1521 roku w Limasawa, wyspie u czubka południowego Leyte. Innym symbolem jest "*ajunay*", który etymologicznie oznacza "porozumienie" od korzenia "*ajun*", który oznacza "wzajemne zrozumienie". Jest to coś więcej niż tylko emocjonalne uczucie, jest to odpowiednik tagalogowego "*bayanihan*", który polega na pomaganiu sobie nawzajem, co najlepiej obrazuje zdjęcie mieszkańców barrio niosących chatę z nipy, zadanie prawie niemożliwe do wykonania, możliwe dzięki wzajemnej pomocy. Wierni z Maasin pomagają nieść krzyż Chrystusa we wszystkich aspektach swojego życia, aby nadal żyć znaczeniem krzyża w komunii, uczestnictwie i misji w kierunku wypełnienia ich synodalnej podróży.

"**Serce**". Dla diecezji Talibon, jest to serce, które najlepiej oznacza MIŁOŚĆ, samą naturę Boskiej Patronki diecezji, Santissima Trinidad, centralną tajemnicę wiary chrześcijańskiej, ponieważ "Bóg jest miłością" (1 J 4,8). Miejscowy historyk Boholano, ks. Jose Maria Luengo, twierdził, że po śmierci Magellana 27 kwietnia 1521 roku, ocalała załoga hiszpańskiej floty uciekła. Załoga galeonu "Trinidad" rzekomo pozostała i zawarła związek małżeński, co doprowadziło do tego, że Trójca Święta stała się patronem tytularnym. W 1596 roku pierwsi misjonarze jezuicki na Boholu dotarli do Talibonu, który był wtedy nazywany "Las Minas de Talibong" (Kopalnie Talibongu) z powodu obfitych zasobów złota znalezionych w górach. Miejscowi ludzie, zwani wtedy "Lavadores de Oro" (płukacze złota) podejrzewali intencje misjonarzy. Jednak hiszpański ksiądz Padre Torres, który był wśród tych, którzy przeżyli flotę, wziął garść złotego pyłu do ręki, rzucił go na ziemię i zmielił pod stopami, pokazując, że nie chodziło mu o zabranie złota, ale o podzielenie się Złotem Miłości z ludem Bożym. Teraz wierni z Talibonu nadal adorują Trójcę Przenajświętszą, cel naszej synodalnej podróży, starając się żyć miłością trynitarną w swoich sercach i domach, wspólnotach i miejscach pracy.

Sto. Nino. Najbardziej charakterystyczny, unikalny obraz kultury Metropolitalnej Prowincji Cebu jest również najbardziej popularnym nabożeństwem Kościoła Filipińskiego - Sto. Nino. Sto. Nino nazywamy Batobalani sa Gugma, Magnezem Miłości. Nasi przodkowie zakochali się w nim, gdy tylko go zobaczyli. Z jego

powodu nasi przodkowie ułożyli wyjątkowy taniec modlitewny zwany sinulog, który najlepiej wykonywać w unisonie z

	<p>innych. Teraz Sinulog jest festiwalem całego regionu. To właśnie Sto. Nino przyciąga nas razem w komunii i uczestnictwie. To również Sto. Nino wysyła nas na misję z miłości do Tego, który pierwszy nas poruszył. Sto. Nino prowadzi i kieruje naszą drogę ku zjednoczeniu z Bogiem, będąc jednocześnie zjednoczonymi ze sobą, z ubogimi i zepchniętymi na margines. Najpierw otrzymaliśmy Sto. Nino jako dar, teraz jako Kościół synodalny, który właśnie świętował 500 lat chrześcijaństwa na Filipinach, Sto. Nino to nasz dar dla świata.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">SAN FERNANDO, PAMPANGA</p>	<p>"Kumbachero". Słońce, Góry, Rzeki, Ziemia i ich owoce - Ryby i Żniwa - ang Kalikasan na Kaloob ng Diyos para pagyamanin (Paglilinang ng Lupa) at ipapamahagi jak to przedstawia Kumbachero w Duchowości Synodalności Virgen de Los Remedios, poprzez jej przykład odwiedzania swoich dzieci i hojnego dzielenia się darem swojego Syna, Sto. Cristo Del Perdon jako prawdziwy LAMAK czyli dar dla wszystkich jej dzieci.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">DAVAO</p>	<p>"Tagbo" lub "Bayanihan" (Jedność w wykonywaniu zadania) Przed uroczystością odbywa się zgromadzenie Fiesta. Podczas tego zgromadzenia sprawdzane jest członkostwo, liczba dzieci do chrztu oraz liczba dzieci i młodzieży do bierzmowania. Podczas tego spotkania odbywa się również seminarium przedchrzcielne dla rodziców i chrzestnych, katecheza dla młodzieży, katechistów i świeckich duszpasterzy. Ożywia się również kulturę "Tagbo" lub "Bayanihan". Uroczystości takie jak najpopularniejsza na Filipinach <i>fiesta odzwierciedlają</i> religijną i społeczną naturę jednostki. Ten rodzaj świętowania wydaje się być nieodłącznym elementem osoby i społeczeństwa. Jedzenie, wiara i wspólnota to trzy główne aspekty związane z <i>fiestą</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Fiesta</i> wiąże się z pokazem jedzenia. Podczas fiesty serwuje się obfite jedzenie jako wyraz wdzięczności dla Boga za Jego obfite łaski i błogosławieństwa. • <i>Fiesta</i> jest wyznaniem wiary. Jest okazją do sprawowania sakramentów chrztu, małżeństwa i pojednania. Ożywia także wysiłki ewangelizacyjne i katechezę. Sprawowanie tych sakramentów jest uznaniem suwerennej władzy Pana i poddaniem się tej władzy. W ten sposób instytucja <i>fiesty</i> chroni, odnawia i umacnia religijną i duchową wartość chrześcijaństwa. • <i>Fiesta</i> to wspólnota. To reprezentuje wspólnotę wierzących, aby umocnić więzi i relacje. Fiesty służą nawróceniu, pojednaniu i rozmowie. Stąd jedną z najważniejszych funkcji <i>fiesty</i> jest umacnianie więzi, relacji między ludźmi, bardzo często w zbiorowej wylewności, niezależnie od miejsca, kultury i czasu, jak powiedział słynny socjolog Emile Durkheim. • <i>Fiesta</i> jest zawsze zorganizowana wokół specjalnej wartości, która jest ważna lub nawet czczona przez grupę lub grupy ludzi, często manifestowana symbolicznie. W sposób chrześcijański, <i>fiesta</i> może oznaczać trzy (3) rzeczy - jedzenie, wiarę i wspólnotę. Ale bardziej niż te, fiesty są obchodzone w deklaracji łaski Pana, obfitości otrzymanych błogosławieństw i wyznania wiary chrześcijańskiej w jej najprawdziwszej istocie.
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">JARO i CAPIZ</p>	<p>Dwa obrazy kulturowe, które wyróżniały się dla większości podczas plenum, mówią o darze poczucia wspólnoty, który był szeroko odczuwany w lokalnym doświadczeniu synodalnym.</p> <p>"Pamukot" to metoda połowu, w której wykorzystuje się dragnet lub niewód. Wciągarca jest ciągnięta przez morze, aby złowić ryby, a to musi być rozprowadzane i wspierane przez grupę ludzi. Podobnie jak "<i>pamukot</i>", synodalność nie jest działaniem w samotności, ale jest sposobem życia, który może być realizowany jedynie przez wspólnotę. Dla regionu otoczonego wodami, "<i>pamukot</i>" jest symbolem znanym społecznościom zachodniego Visayas.</p> <p>Innym symbolem, który najlepiej opisuje doświadczenie synodalne w tym regionie, jest "lingganay", czyli dzwon kościelny. Dzwon kościelny bije, aby zasygnalizować wezwania do modlitwy, do świętowania lub do żałoby. Proces synodalny, podobnie jak "<i>lingganay</i>", pomógł obudzić cały Kościół, aby na nowo odkrył swój dar dla zepsutego świata.</p>

"Malagkit na kakanin" (glutinous rice cake) wyróżniał się jako element kulturowy, który w największym stopniu wyraża Kościół synodalny w regionie. Wielu delegatów przedstawiło swoje Kościoły lokalne poprzez własną wersję malagkit *na kakanin*. *Malagkit na kakanin* powstaje w procesie, który wymaga cierpliwości i ciężkiej pracy, tak jak nasza formacja w duchu synodalności. Jest on również spożywany podczas posiłku, który zazwyczaj jest również miejscem dialogu, opowiadania, dzielenia się. Nasza wspólna droga jest ułatwiona dzięki tym prostym rozmowom, które mogą pokonać różnice i stworzyć przyjaźnie.

Są takie, które mają różne kolory (np. *sapin-sapin*), reprezentujące różnorodność osób. Jej glutowatość przedstawia bliskość (*pagiging dikit-dikit*) osób między sobą pomimo różnic oraz osób z Trójjedynym Bogiem w taki sposób, że są one nierozłączne - co opisuje zjednoczenie pożądane w Kościele synodalnym. Ta delikatność jest również słodka, jest to charakterystyka harmonii, którą Kościół stara się osiągnąć poprzez synodalność. Mamy nadzieję, że podobnie jak *malagkit na kakanin*, nasza więź jako członków Ciała Chrystusa będzie silna i słodka, oparta na głębokich spotkaniach, będąca owocem naszych wysiłków zainicjowanych i prowadzonych przez łaskę Bożą.

"Tuba". Kolejnym proponowanym symbolem kulturowym jest tuba, napój alkoholowy wytwarzany z soku drzewa kokosowego, będący godnym uwagi produktem regionu. Picie *tuby* daje uczucie ciepła w ciele, symbolizuje ciepło jedności i miłości oraz zapał do służby wiernych, które przyczynią się do doprowadzenia do spełnienia dążenia do stworzenia Kościoła prawdziwie synodalnego.

"Łódź płynąca". Podróż Kościoła w regionie może być również reprezentowana przez łódź płynącą przez rzekę. Rzeka symbolizuje mieszkańców prowincji kościelnej, których przodkowie żyli wzdłuż rzek i stąd też zostali nazwani "*taga-ilog*" (ludzie rzeki), a w końcu Tagalog. Wody rzeki przywołują również na myśl chrzest, przez który mężczyźni i kobiety stają się chrześcijanami i otrzymują nowe życie w Chrystusie. Będąc ciałem płynącej wody, reprezentuje ona dynamizm, który jest znakiem życia. Woda zawsze staje się nowa poprzez to płynące działanie, znak odnowy i oczyszczenia. Kościół w regionie jest łodzią, w której wszyscy wierni płyną razem przez rzekę nowego życia w Chrystusie, naznaczonego ciągłym odnowieniem i oczyszczeniem.

"Lambat ng Pamalakaya" (Net for the Catch)

Czerpiemy inspirację ze wspólnot rybackich, które są obecne w prawie wszystkich Kościołach partykularnych naszej prowincji kościelnej. Podobnie jak nasi rybacy, którzy odważnie wypływają na głębię, aby złowić i podzielić się darem morza, wyobrażamy sobie nasz Kościół synodalny jako wspólnotę apostołów, którzy z radością docierają na peryferie, aby zebrać i przyjąć ludzi do sieci Pana (por. Jana 21:11).

Pragniemy być Kościołem, który naprawia rozcięcia w naszych sieciach, wypełniając coraz większe luki między życiem a wiarą, między Kościołem a niekościelnymi, między bogatymi a biednymi, między moralnością a życiem społecznym. Musimy być świadomi luk w naszych sieciach, abyśmy mogli zebrać i objąć tych najmniejszych.

Podobnie jak rybacy, którzy naprawiają węzły swoich sieci po złowieniu, mamy nadzieję być Kościołem, który rozplątuje i uwalnia lud Boży od jego ubóstwa i cierpienia.

Podobnie jak pierwsi uczniowie, którzy byli również rybakami, będziemy podążać za Jezusem w Jego podróży misyjnej, przynagleni Jego wezwaniem, abyśmy byli *mamalakaya ng tao* (por. Mt 4, 19).

"Banig ng Pagtahan at Paghilom" (Mata uzdrowienia i pocieszenia).

Tak jak *banig* umiejętnie utkany przez rzemieślników wśród nas, pragniemy być szczególnymi Kościołami, które splatają nasze doświadczenia, spostrzeżenia i nadzieje, aby mogły one tworzyć bogaty gobelin wspólnych i osobistych spotkań z Panie. Tkając nasz lokalny gobelin, nosimy w naszych umysłach wizję Jezusa dla naszego Kościoła.

Zobowiązujemy się do "myślenia i działania w kategoriach wspólnoty" (FT 116), aby, tak jak *banig* otacza naszych *anawim* i pociesza ich w ich trudzie, nasz Kościół stał się schronieniem pokoju i pocieszenia (*pagtahan*) oraz uzdrowienia (*paghilom*) dla zranionych, ubogich i zepchniętych na margines naszego świata (por. Mk 2, 1-12).

Traslacion z Jezusem w kierunku nawrócenia synodalnego

Czerpiemy również inspirację z naszych procesji, tak pobożnie praktykowanych przez nasz lud, aby wyrazić i uczcić swoją wiarę. W czasie procesji dosłownie wędrujemy razem w drodze (*syn-hodos*). W każdej procesji pomagamy sobie nawzajem doświadczać miłości naszego Pana i towarzyszymy sobie aż do momentu, gdy wszyscy dotrzemy do naszej niebieskiej ojczyzny.

Nasz Pan Jezus sam prowadzi nasze procesje. Podobnie jak w celebracji *Traslacion* Czarnego Nazarejczyka, doświadczamy, że idzie On z nami w naszych życiowych procesjach. Staramy się iść z Nim pokornie i czujemy, że On idzie z nami pokornie (por. Micheasza 6,8). On nas prowadzi, wspiera i towarzyszy. Zachęca nas do solidarności i towarzyszenia sobie nawzajem w drodze do świętości i pełni życia.

Traslacion oznacza również "przekroczenie" (*pagtawid, pagpapaibayo*). Jezus zaprasza nas do przekraczania granic razem z Nim (por. Mk 4, 35). Wzywa nas do przekraczania granic, przekraczania wygod, otwartości na nawrócenie, przemiany społeczeństwa, przenikania przez mury podziałów i budowania mostów solidarności. Nasza podróż synodalna poprowadziła nas poza nasze małe ambicje, konwencje i wygody, w kierunku budowania komunii, zapraszania do uczestnictwa i pójścia na misję. Duch Zmartwychwstałego Pana rozszerza naszą wizję, sprawiając, że widzimy poza osobistymi interesami, więzami krwi, lokalnością, korzyściami biznesowymi i partiami politycznymi. Jezus zawsze towarzyszy nam na drodze nawrócenia, w kierunku całkowitego oddania się służbie Bogu i bliźniemu.

Pueblo Amante de Maria

Nasza droga Mama Maryja często jest przedstawiana w naszych popularnych nabożeństwach jako towarzyszka podróży. Jest Ona Nuestra Señora de Guia, która oferuje wskazówki na drodze. To Nuestra Señora de Paz y Buen Viaje, która prowadzi i chroni nawigatorów. Jest Nuestra Señora de Salambao, która towarzyszy rybakom w ich wyprawach. Jest Virgen de La Naval, która oferuje wsparcie obrońcom wiary podczas żeglugi. Virgen del Santisimo Rosario-Reina de Caracol i Virgen de los Dolores de Pakil, która dołącza do nas, gdy tańczymy *caracol* i *turumba* na ulicach. Nasze kościoły są sanktuariami obrazów maryjnych.

Naprawdę, wiele obrazów, ale jedna Matka.

Nasza synodalność wyraża się w naszej miłosnej relacji z Maryją; jesteśmy *pueblo amante de Maria*. Gromadzimy się jako rodziny i wspólnoty, aby wspólnie odmawiać Różaniec i powierzamy się Jej matczynej opiece i wstawiennictwu.

Rewolucja EDSA People Power w 1986 r. była historycznym świadectwem Jej matczynej obecności w naszej synodalnej podróży jako narodu. Podczas tego kluczowego momentu w naszej narodowej historii, Mama Mary prowadziła nas i pomagała nam być niezłomnymi w prawdzie, sprawiedliwości i miłości. Inspirowała nas i chroniła, aby w tych trudnych dniach nie została przelana żadna krew. Z Mamą Maryją towarzyszącą nam, Aleja Epifanio de los Santos stała się dosłownie "miejscem epifanii świętych", miejscem, gdzie filipińska pobożność i synodalność zostały pokazane światu.

Sana All wersja 2.0! Do wszystkich włóczek!

Słowa naszej młodzieży Duch Święty wróży nam: "*sana all!*". Kościół jest "katolicki", to znaczy "*dla wszystkich przędzy!*". Z radością przyjmujemy misję powierzoną nam przez naszego Zmartwychwstałego Pana, aby "głosić Dobrą Nowinę wszelkiemu stworzeniu" (Mk 16, 15).

Nasze spotkanie z Panem i ze sobą nawzajem nas przemieniło. Nie jesteśmy już tacy sami, ponieważ Bóg zmienił nas w "*wersję 2.0*" nas samych i naszego Kościoła, a nasze przyjęcie misji synodalnej jest znakiem naszego duchowego nawrócenia. Nie jesteśmy już tylko *mga kamanlalakbay*, którzy biernie przyjęli Dobrą Nowinę. Zostaliśmy obdarowani, aby dawać, staliśmy się *mga mamamalakaya ng tao*, misjonarzami uczniów, którzy razem wyruszają, aby "czynić uczniami wszystkie narody" (Mt 27, 19). Twojej misji, Panie, dajemy nasze "Tak!". Sana all!

Bayanihan. Aduyon/Alluyon. Binnadang Są to niektóre z obrazów kulturowych, które artykułują diecezjalne doświadczenie synodalności. *Bayanihan. Aduyon/Alluyon. Binnadang*. Odnosi się to do gotowości członków wspólnoty do wzajemnej pomocy. Zazwyczaj wykonana praca jest dawana jako darmowa i pełna miłości służba bliźniemu. *Adivay*. Termin ten odnosi się do zebrania się razem w celu spędzenia czasu i świętowania. Może to być w bardziej formalny sposób, gromadząc dużą liczbę osób na konkretną uroczystość lub w nieformalny sposób, który zdarza się wśród członków rodziny, kręgu przyjaciół lub wśród sąsiadów. *Um-ummong odbywa się* poprzez zebranie starszyny lub liderów dwóch społeczności, które są w konflikcie, aby rozwiązać problem i ponownie się zjednoczyć. Koncepcja *Inayan* może być również obrazem, który wyraża synodalność, ponieważ obejmuje również cześć dla Niewidzialnego (Boga), szacunek dla innych istot ludzkich, jak również szacunek dla innych stworzonych rzeczywistości, umożliwiając harmonijną relację z Bogiem, z innymi i z naturą. Chcielibyśmy wierzyć, że te obrazy kulturowe są zawarte w lokalnych instrumentach muzycznych rdzennych mieszkańców Kościoła lokalnego. *Solibao* (bęben), *gangsa* (gongi) i *pattitik/takik* (2 metale) są grane razem, aby wytworzyć rytm i dźwięk dla tańca *tayaw*. Te instrumenty muszą się połączyć, grane w różny sposób, każdy z nich ma swój własny dźwięk, aby stworzyć jeden melodyjny rytm. Kiedy się go słyszy, oznacza to świętowanie, wspólnotę i synodalność.

Stąd ten obraz:

W *solibao* (bębenie) jest sens *inajan*. *Pattitik/takik* w znaku krzyża to *um-ummong*. W *gangsa* są wartości *bayanihan*, *alluyon/aduyon/binnadang* i *adivay*.

Podobnie, Ilocano ma silną wiarę, która rozwija się poprzez nabożeństwa i naturalną skłonność do boskości. To

osobowość Ilocano czyni ją altruistyczną, humanitarną i sąsiedzka. Przejawem tego jest częste wyrażenie Ilocano pytanego o swoje plany: "No ipalubos ti Apo", w dosłownym tłumaczeniu jako: "Jeśli Bóg pozwoli".

"**PADIGO**". Mając na uwadze ten kontekst kulturowy, najbliższym kulturowym wyrazem synodalnej podróży i konsultacji słuchania jest "**PADIGO**".

PADIGO jest złożeniem dwóch słów. "*Digo*", które dosłownie oznacza zupę, gorącą zupę, aby być bardziej precyzyjnym. Kiedy "*Pa*" połączy się z podstawowym słowem "*Digo*" otrzymamy słowo, które oznacza "dzielenie się swoją "gorącą zupą" z sąsiadem". Dobroczynca, ten który ma "*digo*" dzieli się swoją "*grasya*" czyli błogosławieństwem z sąsiadem. Bycie dobrym sąsiadem to spontaniczne i bezinteresowne dzielenie się tym, co mam.

Jest to najbliższy kulturowy przejaw całego procesu, ponieważ mówi o trosce Ilocanos o bliźniego w potrzebie. Jest to akt współczucia i komunii z innymi. Jest bezinteresownym aktem docenienia swoich braci i sióstr. Chodzi o wzmocnienie relacji i rozwój zaufania wśród członków społeczności.

"**PADIGO**" niestety powoli odchodzi w zapomnienie z powodu pewnych "nowoczesnych" czynników, takich jak materializm, sekularyzm i konflikty, które niesie polityka, czyniąc z niego przeżytek. Podróż synodalna ma na celu ożywienie i odświeżenie tej praktyki kulturowej Ilocanos. Czym było "dzielenie się chlebem" w kulturze semickiej, w naszej kulturze mamy "**PADIGO**", nasz sposób dzielenia się tym, co mamy z innymi uczestnikami podróży!

Ta wartość kulturowa "**PADIGO**" uczestniczy w wartości ewangelicznej, której naucza Jezus w przypowieści o Dobrym Samarytaninie (Łk 10, 25-37). Ten, kto naprawdę kocha Boga, to ten, kto kocha bliźniego, kimkolwiek ten bliźni by nie był - przyjacielem czy wrogiem, "kailian" (rodak) wemno ganganaet (obcokrajowiec obcy). Wspaniale jest uświadomić sobie, że nasz Ilocano "**PADIGO**" jest bardzo ewangeliczny! Jego świętość, papież Franciszek, wprowadził Ewangelię Dobrego Samarytanina do naszych kościelnych rozmów ostatnio w swoich "FRATELLI TUTTI". Modlimy się, aby Ojciec Święty pobłogosławił nas za ponowne odkrycie

i opisując naszą synodalną podróż z naszą własną kulturową Ewangelią "stawiania się dobrymi Samarytanami" poprzez nasze "PADIGO!"

Jedną z unikalnych prezentacji służących zachowaniu kultury Ilokano jest symbolizowana przez *DANIW* (wiersz).

**Ramen Panagkaykaysa, Saramsam - Daliasat,
(Tinubong, Bibingka, Kalamay, Suman,
Kornik) Diket nga awan baurna nabellaay,
Getta ken lasag ti niyog, asukar man wenno tagapulot,
Lengnga ken ramen nga agduduma naigamay
Agkaykaysada a maitubong bulo maiyurno
Bara ti bumegbeggang a darang parnuayenna,
Ayamuom a maka-ay-ayo, tignayenna ni Karayo,
Ayat, rumkuas, agadiwara gagar makiranod,
Taraon: malutluto, maibus!**

Kasta man kaiyarigan ti tinubong
Pannaka-allukoy, pannakatubay tunggal maysa tapno agkikinnamayet,
agkaykaysa
Iti synod, agririnnanud, iburay pampanunot
Nadigem, nadekket, naparbeng, nadarisay nga
ayat Agkikibin panagdaliasat.

Partuat ni Ilocano, saramsam nadumaduma
Adda dita ti bibingka, ti suman, ti kalamay ken daduma pay
Pannakaisagana, ramramay, taktakiag ti pamilya, kagimongan nga agdadanggay,
Ramen a naitapog, aglalaok, maikiwar, agtutugmok
Anian a nagimbag a pagsasangoan!

Imet a kapadasan, kapanunotan ken tagipatgen inranud iti Synod,
Pannarabay ti Espirito Santo, baro nga agsapa tumpuar, agalinaga,
Aggaraw, maibiag, arapaap ken sirmata, biag a nawaya, natalinaay,
awan Pagkuranganna, Anian a nagimnas a karikrikna!

Ni managsukisok nga Ilocano, agbariw-as,
Agbirok iti naisangsangayan, agtakuat,

Wenno maidasar iti lamisaan a panganan,
Ngem ti kornik, mais a naparsik nalaokan ti puraw a balitok iti Amianan,
pugtuam man? Wen, bawang!
Saan laeng nga iti Kailukoan wenno, iti sibubukel a pagilian, nagdaliasat pay
daytoy iti entero a Sangalubongan!
Kas ti bukel ti Synod a naitukit, iti puso ti pamilya, a maiyarig!

Taraon a masaramsam a paggranudan.
Nagtaud iti kinaimbag ti DIOS, sagut ti nakaparsuaan
Panangisagana, simbolo ti panagkaykaysa nga agraranud ti eukaristia.
awan t makurangan, amin ket maibingayan.
Apuy a mangluto ken manglinay ti taraon ipasimudaagna ti ayat a
mangtunton ti kinapudno ken agtakder ti kinalinteg a pagbatayan
panagkaykaysa.
Espiritu ti gimong biag a nainkabsatan,
Agkaykaysa, agkukuyog iti daliasat misyon pagarian ti Dios.
Biag a naging-awa. biag a nawaya,
Biag a natan-ok a ladawan ti biag nga agnanayon.

Połączenie i harmonia GANGSA I SALIBAO; PADIGO, są zaproszeniem dla ludzi, aby przyjść, dzielić się i świętować razem; rodzime przysmaki, jedzenie na stół i słodkie owoce truskawek podtrzymują zdrowe odżywianie ciała i ducha; i wzmacniają wspólnotę w rodzinie i wspólnocie wiernych.

	<p>Te instrumenty kulturowe, pieśni, tańce, Daniw i abel są symbolami bogatej kultury i cenionych tradycji, w jakiś sposób nadają sens synodalności w życiu i misji w Kościele metropolitalnym.</p>
<p>OZAMIS</p>	<p>"PANAGDAIT"- Jest to termin bisajski oznaczający pokój lub dobrą wolę. Jeśli język odzwierciedla światopogląd, to <i>Panagdait</i> odzwierciedla dążenie Kościoła DOPIM - po konkretnym doświadczeniu zła konfliktów zbrojnych - do życia we wspólnocie, w której panuje pokój i harmonia. Jednak w doświadczeniu synodalnym DOPIM pokój to nie tylko brak wojny; to także likwidacja ubóstwa. <i>Panagdait</i> to ukaranie sprawców, przy jednoczesnym uzdrowieniu niewinnych ofiar. <i>Panagdait</i> to potępienie przemocy, przy jednoczesnym kształtowaniu dobrych sumień. <i>Panagdait jest wtedy</i>, gdy Kościół przestaje na chwilę mówić, by móc dobrze wsłuchać się w głosy swoich cierpiących członków. <i>Panagdait jest wtedy, gdy Kościół jest</i> widziany na peryferiach i jest przemieniany przez styl życia ubogich. <i>Panagdait jest wtedy</i>, gdy widzimy uśmiechniętą twarz Jezusa, ponieważ ci najmniejsi, ostatni i zagubieni zajęli wreszcie najlepsze miejsca w Kościele.</p> <p>"HABAL-HABAL" - Jest to zaimprovizowany motocykl, który może pomieścić 3 lub więcej pasażerów, wraz z ich bagażem. <i>Habal-habal</i> może dotrzeć do daleko położonych barangays, do których nie można już dotrzeć pojazdem czterokołowym. Ludzie z barrios, którzy są przyzwyczajeni do wędrowania lub chodzenia przez ileś kilometrów do miasta i powrotu do domu, używają <i>habal-habal</i> jako środka transportu. Ponieważ <i>habal-habal</i> może dotrzeć na obrzeża - pomimo szorstkiej i błotnistej drogi lub jej braku.</p> <p>- potocznie nazywa się go transportem dla ubogich. Kościół synodalny jest jak <i>habal-habal</i>. Mimo kamienistej, błotnistej, brudnej lub w ogóle braku drogi, Kościół musi docierać na peryferie i szukać swojej trzody. Podróż synodalna jest podróżą szczególnie dla ubogich. To właśnie w Kościele ubodzy mogą "jeździć", ponieważ Kościół jest również zasadniczo Kościołem dla ubogich.</p>
<p>PALO</p>	<p>Wyróżniającym się obrazem kulturowym, który mógłby zilustrować doświadczenie synodalności w prowincji kościelnej Palo, jest most, nad którym wschodzi słońce, a pod nim łódź. Ponieważ to właśnie na Wschodzie wschodzi słońce, jest ono trafnym symbolem wschodniego Visayas, symbol nowego początku i nowej nadziei, którą przynosi nadchodzący Synod. Kościół.</p> <p>Oprócz wizerunku Kościoła jako "Kory Piotrowej", statek morski jest również symbolem historii, kultury i wiary mieszkańców regionu: starożytna "karakoa" używana do handlu (a nawet najazdów) w celu dotarcia do innych ludów (i kultur), łódź, której ludzie używają, aby udać się do miejsc, zwłaszcza wzdłuż wybrzeża i rzek w Samar-Leyte i Biliran, łódź rybacka, która do dziś jest używana jako środek utrzymania przez wielu, a także statek, który przyniósł wiarę chrześcijańską i wylądował 500 lat temu najpierw w Homonhon. (przy większej wyspie Samar) i ostatecznie zatrzymał się w różnych społecznościach przybrzeżnych w Leyte</p> <p>Most San Juanico i most Biliran to mosty, które łączą wyspy Leyte, Samar i Naval - archidiecezję Palo z jej sufraganami. Droga synodalności wymaga od wiernych diecezji przezwyciężenia podziałów i wyobcowania. poprzez tworzenie więzi, autentycznych relacji i komunii pomiędzy członkami Kościoła lokalnego i społeczeństwem w ogóle. W istocie, posługa biskupa (i papieża) jako pontifexa - budowniczego mostów - jest tak bardzo zgodna z chrzcielną godnością chrześcijan, którzy są uczestnikami kapłaństwa Chrystusa, jedyne go pośrednika między Bogiem a ludźmi.</p>

ZAŁĄCZNIK 4

REFLEKSJA SEKTOROWA - KRAJOWE KONSULTACJE SYNODALNE

SEKTORY	LOOK AT LIFE Dzielenie się historiami i doświadczeniami sektorów	SŁUCHAJ BOGA Gdyby Bóg tu był, co by powiedział? Podziel się historiami z Biblii	MIŁOŚĆ W DZIAŁANIU Co możemy zrobić?
OFWS	<ul style="list-style-type: none"> Filipińczycy wyjeżdżając do pracy za granicą zabierają ze sobą bagaż psycho-emocjonalny z domu. Mechanizmy radzenia sobie za granicą prowadzą do innych problemów, takich jak hazard i inne wady. Brak kościoła katolickiego i księży, którzy mogliby służyć OFW głodnym duchowego przewodnictwa, a zwłaszcza w przypadkach depresji Filipińscy marynarze pragną odprawiać mszę online i studiować Biblię. Historie migrantów wspierających filipińskich księży studiujących za granicą. Potrzeba zapewnienia wsparcia dla rodzin OFW poprzez formację, wspólnotę i praktyczne szkolenia. OFW nie mogą przyjechać do domu na pogrzeb członków rodziny, zdają się więc na nagrane uroczystości. 	<ul style="list-style-type: none"> Podobnie jak w przypadku ucieczki Świętej Rodziny do Egiptu i historii Józefa w OT, Filipińczycy są zmuszeni przez okoliczności do pracy za granicą. Izrael ma być krainą mlekiem i miodem płynącą, ale oni musieli udać się do Egiptu. Jest nadzieja, że nadejdzie czas, kiedy Filipińczycy nie będą musieli wyjeżdżać. Historia Filipa przyprawiającego Nathanaela do Jezusa odzwierciedla innych chrześcijan przybliżających OFW do Jezusa Jezus po nakarmieniu tłumu poszedł też do innych wiosek. 	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo towarzystwa dla OFW i ich rodzin. <ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo dla dzieci OFW w szkołach. Zarządzanie finansami/edukacja finansowa dla rodzin, aby żyły prosto. Zestawy do dzielenia się Biblią dla świeckich. Msza św. online za spotkania modlitewne OFW's/zoom. Ministerstwo dla rodzin OFW na Filipinach. Osobiste pralatury dla OFW. Więcej obecności i posługi księży filipińskich dla OFW i ich rodzin. Inkardynacja księży i misjonarzy.
KOBIETA	<ul style="list-style-type: none"> Historie maltretowanych żon, które angażują się w parafii i które wolały nie opuszczać maltretującego męża mimo rad, by uciekać dla swojego bezpieczeństwa. Parafialne wsparcie dla kobiet - tymczasowe schronienie dla maltretowanych kobiet i usługi doradcze dla potrzebujących. Doniesienia o młodych kobietach wspomnianych w powrocie do szkoły. Kobiety w dzielnicach czerwonych latami wspierane przez doradców i siostry zakonne, które prowadzą stałą formację dla wolontariuszy Pracownicy organizacji pozarządowych dzielą się tym, jak radzą sobie z handlem dziećmi i kobietami. Historia kobiety, która mimo aktywności w Kościele stała się samobójczynią. Zaczęła kwestionować Boga i z powodu niefortunnnych okoliczności odeszła z Kościoła. Musimy uwolnić struktury społeczne, które kontynuują takie nadużycia. Istnieje rażący brak wsparcia ze strony rządu, ponieważ fundusze przeznaczone dla kobiet są czasami sprzeczne z innymi projektami i kwestie psychospołeczne i zdrowia psychicznego nie otrzymują konkretnego wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> Dobry Pasterz - powinniśmy dbać o kobiety i dzieci w sąsiedztwie... Kościół jako dobry Pasterz. Historia zagubionej owcy i "kto nie zgrzeszył, niech pierwszy rzuci kamień". Psalm 23: "Pan jest moim pasterzem, nie ulękę się". Rising from the Dead i Death of Lazarus. Stworzenie Mężczyzny i Kobiety - uzupełniają się wzajemnie; żadne z nich nie jest lepsze od drugiego. W Ewangelii Jana 19, u stóp krzyża, Jezus powierzył sobie Maryję i Jana. W swojej diecezji, jeden z biskupów, kazał kobietom świeckim sprawdzać, przypominając duchownym o wszelkich zaobserwowanych nieprawidłowościach/błędach i odwrótnie. Dobry Samarytanin - kobiety z chorobami psychicznymi pragną uzdrowienia, niż może dać im Kościół. Historie kobiet - uczniów, które pozostały z Jezusem nawet w czasie Jego cierpienia i śmierci. Kobieta Samarytańska i inne historie spotkań kobiet z Jezusem 	<ul style="list-style-type: none"> Zrewidować politykę kościoła i rządu i uczynić ją wrażliwą na pleć i opartą na badaniach. Wzmocnić katechezę i formację kobiet i mężczyzn. Programy duszpasterskie i posługa wobec kobiet powinny być bardziej praktyczne, ale także osobiste, zwłaszcza w przypadku kobiet opuszczonych i wykorzystywanych. Formacja i szkolenie dla tych, którzy pomagają kobietom Duszpasterstwa rodzin wspierające samotne kobiety Reaguj konkretnie, zamierzona posługa dla kobiet z chorobami psychicznymi/probleмами zdrowia psychicznego. Uczynić Kościół bezpieczną przestrzenią dla pracownic. Utrzymanie wsparcia dla istniejących ośrodków, takich jak "centrum kalupayan" w Cebu i centrum kobiet ekologicznych w Davao. Partnerstwo z agencjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi
	<ul style="list-style-type: none"> Patriarchalna struktura Kościoła i brak uprawnień dla kobiet również przyczyniają się do tego problemu 		
IPS	<ul style="list-style-type: none"> Opowieści o dyskryminacji; uprzedzeniach; zastraszaniu, agresji rozwojowej; wyzysku; utowarowieniu kultur; małżeństwach aranżowanych z góry; militarystyce; eksploatacji domeny przodków; ubóstwie; niedorozwoju; rekrutacji innych sekt. W wielu diecezjach proszą Kościół o prowadzenie i ochronę przed opresyjnymi strukturami i przed ciemnymi siłami. Istnieje jednak potrzeba konsultowania z nimi tego, czego potrzebują i pragną. Potrzeba edukacji wrażliwej na kulturę; programy żywieniowe, edukacja dorosłych dla rodziców, zachowanie kultury; tożsamość i samostanowienie. Piękno: prostota życia IP; hojność, ekologiczna mądrość, świadomość i upodmiotowienie. 	<ul style="list-style-type: none"> Historia stworzenia Historia Ruth. The Exodus. Dzieje Apostolskie 15 i inne opowieści o dyskryminacji pogan "Nie ma dla nich miejsca" - przyjaciele paralytyka przyprowadzili go do Jezusa. Samarytanka w studni; Kobieta została - Jezus stał się nauczycielem. 	<ul style="list-style-type: none"> Pomóż IP w ochronie domeny przodków. Wysłać kapłanów do wspólnot IP, aby zrozumieli ich życie zepchnięte na margines. Edukacja dla społeczności IP. Nawrócenie pastoralne. Galugarin (zbądcę) ich kulturę, kontekst i potrzeby Ekologiczna konwersja. Sejmiki wojewódzkie właściwe dla IP. Systematyczna odpowiedź. Włączenie do programów parafialnych i diecezjalnych
EKOLOGIA	<ul style="list-style-type: none"> Problem ekologii jest związany z polityką. Troska o środowisko naturalne powinna być kryterium politycznym. Dotknięci są drobni rybacy Kwestie dotyczące programu build, build, build. Przemysł warzyw - rolnicy wyrzucają swoje plony z powodu niskich cen oraz dużej konkurencji i podaży produktów rolnych. Górnictwo węglowe/Mining and related issues <ul style="list-style-type: none"> Prawdziwy problem z wydobyciem w dolinie Cagayan; wyspa Sibugay Praca dzieci Dylemat, że przemysł wydobywczy daje miliony dla ludności - ale zniszczenia są ogromne. Del-Koronadal (Tampakan Nickel Mining) - 70B dolarów wydobywcie odkrywkowe. Zakaz został zniesiony ostatnio (Gov. Tamayo). Dawanie <i>suhol</i> (lapówek) niezamożnym mieszkańcom, żeby się zgodzili. Niektórzy z nich są członkami BEC. W Leyte w wydobywcie i nielegalny wyręb zaangażowane są pieniądze. Firmy oferują ludziom stypendia i pracę. Ciche praktyki liderów społecznych w kopalni odkrywkowej w Ayala, Zamboanga (Ayala Water Shed) 	<ul style="list-style-type: none"> Bóg przemawiający przez klęski żywiołowe. Jak słuchać głosu Boga poprzez stworzenie? Zaprzężaj się z górnikami, by stanęli na czele ludowego apelu. Powiedzcie im, że zasoby naturalne są dla wszystkich. Historia stworzenia. Stewardship Kochaj bliźniego swego jak siebie samego. 	<ul style="list-style-type: none"> Ewangelizacja polityki - kultura polityki. Edukacja ludzi; tworzenie świadomości poprzez BEC i media społecznościowe. Edukacja w zakresie właściwego usuwania odpadów dla wszystkich sektorów. Bóg chce, aby Kościół kontynuował działania wbrew zniszczeniom - nawet te małe czynności musimy podtrzymywać. Liczą się małe zwycięstwa. 3R's - Re-duce, Re-cycle, Re-use. Każdy może wnieść swój mały wkład w oszczędzanie energii/zachowanie ostrożności/unieszkodliwianie odpadów. "Myśl globalnie; działaj lokalnie". Tradycje kulturowe/religijne muszą być poddane edukacji.
	<ul style="list-style-type: none"> Jest wiele ofiar w wyniku powodzi i osuwisk, zagrożenie popiołem/pyłem dla zdrowia i środowiska. W wielu przypadkach dzięki zbiorowym działaniom ludzi udało się powstrzymać te działania. Rejestrowanie: <ul style="list-style-type: none"> W Malaybalay - z gęstego lasu do "kalbo" (denuded). Chociaż w Bukidnon jest teraz zakaz wycinki drzew. Historia sukcesu w Lanao Sur, gdzie wszyscy pracownicy kościoła obsadzili barykadę. Wycinka drzew wpływająca na życie rolników zaopatrzenie w wodę Bagno Liguasan (Cotabato) jako rezerwa paliwa Kwestia zmian klimatycznych, brak drzew, problem powodzi (większość dotkniętych to mużalnianie) Brak świadomości ekologicznej wielu katolików. Misjonarze otrzymujący groźby śmierci za walkę z problemami środowiskowymi 		
POLITYKA	<ul style="list-style-type: none"> Polityka jest tak naprawdę dla dobra wspólnego. Istnieje uznanie dla tego, co dobre w polityce. "Kaibiganin" (zaprzyjaźnić się) nie z egoistycznego powodu. Kiedy Kościół mówi, niektórzy politycy słuchają. Politycy i przywódcy Kościoła współpracują ze sobą. Liderzy konsultują się z księżmi; oni są tam również po to, by wspierać Kościół. W wielu miejscach i w odpowiadaniu na potrzeby takie jak zdrowie psychiczne, działania społeczne i inne troski o dobro wspólne ma miejsce współpraca. Ale w chwilach, gdy wiara jest kompromitowana, Kościół ma swoje stanowisko. Mamy tendencję do angażowania się i odłączania od polityki. Podezas minionych wyborów Kościół stanął przed wyzwaniem. Jest wezwanie lub pokora i wytrwałość Kościoła. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyzwanie, aby zobaczyć, że Kościół nie jest tylko dla świętych, ale także dla grzeszników. Ludzie bardziej słuchają polityków niż księży, bo politycy są bardziej obecni u podstaw. Brakuje edukacji politycznej. Czasami Kościół postrzegany jako "święty z ciebie". Przed Kościołem stawiane jest większe wyzwanie, by był symbolem "jedności". "oddaj Cezarowi to, co należy się Cezarowi...". Kościół powinien być zaangażowany politycznie. Wezwanie Mateusza. "Chorzy potrzebują lekarza" Szukajmy rannych. Historia Piłata - Kościół powinien angażować się w formację zwłaszcza głoszenie Królestwa Bożego Opowiedz o setniku - dostrzeżenie lub potwierdzenie chęci pomocy wspólności. 	<ul style="list-style-type: none"> Edukacja polityczna nie powinna odbywać się tylko w czasie wyborów. Przywrócić "sumiennosc" ludzi. Formacja, którą można robić co miesiąc nie tylko podczas wyborów. Szkoły katolickie powinny również stawiać na formację wartości. Daj formację duchową politykom. Połącz się raz jeszcze z oddolnymi działaniami. Kościół jako Kościół gościnnie. Istnieje ciągła potrzeba "dążenia" do świętości i odnowy. Pojawiają się propozycje oceny roli Kościoła w "cyfrowym świecie".

<p style="text-align: center;">ROLNICY/RYSY CERZE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Farmy i sprzęt rybaki są dewastowane przez tajfuny. • Uczestnictwo w celebracjach liturgicznych - zazwyczaj tylko żony, bo mężowie pracują codziennie na utrzymanie. • Turystyka lokalna wpływająca na środowisko naturalne. • Społeczność Badjao w Basilan to rybacy na małą skalę. • "Hand to mouth farming?" - środki do życia a rolnictwo/rybołówstwo na dużą skalę. • Zależne/kontrolowane przez pośredników 	<ul style="list-style-type: none"> • Przypowieść o siewcy - jaką "żyzną" glebę zapewnimy, aby mogli fluorować. • Rozmnożenie Chlebów - daj im coś do jedzenia. • "Wielki połów" - otwartość na prowadzenie ducha, by doświadczyć posiadania połowu. • Jesteśmy szafarzami ziemi. • Jesteście opiekunami swoich braci i sióstr. 	<ul style="list-style-type: none"> • Partnerstwo - Kościół i samorząd - dla jednoczącej się troski. • Zaproponuj NASSA, aby zapewnić programy działań społecznych dla rolników i rybaków • Ewangelizacja kultury. • Alternatywne pozytywne rozwiązania - rolnictwo ekologiczne. • Balanced Farming - Edukacja ludzi/rolników/rybaków. • Zachęcanie do tworzenia spółdzielni • Formacja wiary i wartości dla rolników i rybaków.
--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> Militaryzacja rolników vs. oligarcha (oznaczanie/ zabijanie) Rolnicy/rybacy - "baon sa utang" (pogrzebani w długach) Brak ziemi do uprawy i uprawianie nielegalnych połowów. Przesiedlenie domów i środków do życia w związku z urbanizacją i rozwojem. 		<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie powiązań z LGU Wspieranie organizacji BEC.
NIEUDOKUMENTOWANI	<ul style="list-style-type: none"> Osoby nieobjęte prawem/miezameldowane jako mieszkańcy/ bezimiennie/bez tożsamości/nielegalni migranci/mieszkańcy ulic/wykorzystywane podczas wyborów. Nielegalni Filipińczycy w Izraelu odrzucili ofertę 5 tys. dolarów za powrót na Filipiny. Filipińczycy w Rzymie żenią się z Włochami tylko po to, aby uzyskać obywatelstwo, nawet jeśli są małżeństwem na Filipinach. Bieda na wsi jest gorsza niż w mieście, więc ludzie wyjeżdżają do miast, gdzie stają się nieudokumentowani. Przesiedleńcy, których wypędzono z powodu zagarniania ziemi przez niektórych polityków/biznesmenów. "kapit sa patalim" (trzymając ostre noża), aby przetrwać Przypadki nieudokumentowanych obcokrajowców, którzy "ukrywają się" na Filipinach z powodu przestępstw 	Rdz. 4 (Kain i Abel) - "czy ja jestem stróżem brata mego? Opowieści nienazwane/nieznanne jak przypowieść o dobrym Samarytaninie	<ul style="list-style-type: none"> Być w kontakcie z nimi.
ENIOR/STARSZY	<ul style="list-style-type: none"> Przedmowa papieża Pawła II - Nie jestem stary, jestem niepełny, staję się nieudokumentowany, zezwalam, rejestruję, nie mam prawa, bo wchodzę w życie Chrystusa, które używane przez rząd, NPA jako przewodniki). Wzrost, używane przez rząd, NPA jako przewodniki). Czy jeśli osiągniesz ten wiek, będziesz szczęśliwy? Doświadczenia bliskie śmierci u osób starszych. Bahay Aruga w Calapan jest bez wsparcia. Wiele osób starszych czuje się pominiętych. Starsi bez sakramentów. Wrażliwość na potrzeby osób starszych. Wsparcie, którego należy udzielić Dom dla starszych/chorych księży. 	<ul style="list-style-type: none"> "Czcij ojca swego Żywa wiara Spiritu U 	
LGBTQIA+	<ul style="list-style-type: none"> Bardzo trudny szczyt Członek rodziny Mamy fam 		

	<ul style="list-style-type: none"> Jednocześnie wiedzą, że coś jest nie tak w tym, jak żyją. Potrzeba akceptacji i ludzi chętnych do wysłuchania ich historii, pytań i potrzeb. Większa świadomość w społeczności o ich obecności i sytuacji. Potrzeba formacji integralnej 	<ul style="list-style-type: none"> Kościół musi zaakceptować, że nie wiemy. Wszyscy jesteśmy wezwani do rozeznania, ponieważ nie jest to sytuacja czarno-biała. Musimy naprawdę zainwestować w pomoc dla nich. Naprawdę zainteresować się pomaganiem im i podtrzymywać programy dla nich Musimy nauczyć się postrzegać ich jako osoby, które chcą służyć Panu pomimo swojej orientacji. Musimy pomagać im w procesie odnajdywania swojej tożsamości 	<ul style="list-style-type: none"> Zinstytucjonalizowanie posługi, która zajmie się ich braćmi i siostrami we wspólnotie LGBTQI; CBCP będzie miało program / usługę zajmującą się LGBTQIA Maksymalnie wykorzystać ich dary
--	---	--	--

RODZINA	<ul style="list-style-type: none"> Rozbite rodziny Odległość - zdrada Wyniki: Single Parents / Single Mom Survival Choroby Dotknięte są dzieci, które stają się ranne lub uzależnione Przyczyna źródłowa: Brak formacji rodzinnej / słaby fundament Status ekonomiczny rodziny Małżeństwa cywilne, pary kohabitujące Dzieci z rozbitych rodzin Samotne macierzyństwo Ciąża nastolatków Dzieci OFW Pary w separacji Relacje z osobami trzecimi Obojętność młodzieży wobec małżeństwa Brak formacji chrześcijańskiej dla rodzin Rodzice po prostu pozwalają córkom chodzić ze swoimi chłopakami na nocki Tożsamość płciowa Nadmierne pobudzenie z powodu zbyt częstego korzystania z gadżetów Jakość czasu w rodzinie Nieobecni rodzice Brak ministrów rodziny Wpływ mediów 	<ul style="list-style-type: none"> Stuchanie historii dało nam świadomość, że wszystko jest łaską. Historie niewierności, przemocy fizycznej i słownej, a przede wszystkim prowadzenie wspólnoty z parami mającymi problemy małżeńskie otworzyły drzwi i okna dla lepszego zrozumienia Bożej miłości, która jest większa niż możemy sobie wyobrazić. Nie oceniaj (psychologia /poradnictwo rodzinne) Rada, by nie robić tego ponownie ... zamiast tego robić to, co należy. Ozeasz: "Wróć do mnie" Mateusza 8:20 Marka 8:29 (Łukasza 9:20) Jana 2:5 	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzić bardziej konkretny, zorganizowany i zachęcający program Pre-Cana. Obecny program Pre-Cana jest postrzegany jedynie jako warunek wstępny do małżeństwa, a nie jako posługa dla przyszłych par. Poradnictwo rodzinne w każdej parafii. Para dla Chrystusa itp. są trans-parafialne i rzadko widać w nich troski parafialne Poradnictwo rodzinne Wzmocnienie apostołatu życia rodzinnego Programa "BuhayPamilya" (Program dla rodzin) Przegląd modułu Pre-Cana Odnowa od siebie do rodziny, także proces synodalny Kontynuuj chodzenie z ludźmi, podróżuj z nimi z pasją i współczuciem Konwersja Szkolić kapłanów, którzy mogliby pomóc - duszpasterstwo rodzin i życia Szkolenie doradców rodzinnych Instytucjonalizacja duszpasterstwa rodzin i życia Integracja formacji rodzinnej Chrześcijańska formacja moralna Szkolenie dla słuchaczy Duszpasterstwa Rodzin i Życia
MŁODZI	<ul style="list-style-type: none"> Zmagania młodych ludzi Potrzeba towarzyszenia Złe skutki działania mediów społecznościowych Sakramentalizowani, ale nie ewangelizowani 		<ul style="list-style-type: none"> Kuentuhan sa pananampalataya (dzielenie się wiarą) Nauka języka młodych jako sposób towarzyszenia im, by wejść w ich świat Nawiązanie relacji z młodymi Młodzież w służbie młodzieży
PDL	<ul style="list-style-type: none"> Więźniowie wychowywali nie swoje dziecko Pomimo sytuacji, w jakiej się znaleźli, panuje w nich wrodzona dobroć Inspirująca historia 	<ul style="list-style-type: none"> Obraz ukrzyżowanego Jezusa mówiącego do drugiego ukrzyżowanego: "Dzisiaj będziesz ze mną w raju Obraz Mszy św. Maria Magdalena wytarła stopy Jezusa Niech dzieci przyjdą do mnie Być ukrzyżowanym to być zidentyfikowanym, co oznacza "solidarność 	<ul style="list-style-type: none"> Poziom osobisty i rozwiązywanie systemowe Organizacja ministerstwa Zaangażowanie młodzieży Zintensyfikowane programy i połączenia

PWD	<ul style="list-style-type: none"> PWD - Hemofilia - niepełnosprawność fizyczna - była to rzadka niepełnosprawność i niewiele osób znało tę chorobę, została uznana za PWD 	<ul style="list-style-type: none"> Marka 2:3 - Uzdrawienie paralityka Przyszli przyprowadzając do niego paralityka 	<ul style="list-style-type: none"> Wzajemna miłość Współczucie - dla osób niepełnosprawnych - dane nam, jako dar i Organizowanie i planowanie programu z PWD w kościołach Informowanie społeczności - ewangelizacja
LABOR	<ul style="list-style-type: none"> "Migracja" nauczycieli - ze szkół prywatnych do publicznych Niskie wynagrodzenie Zakwaterowanie polityczne Obciążenie pracą Zmniejsza jakość czasu dla rodziny Obniża jakość edukacji Za dużo papierkowej roboty System oparty na operatorze Kierowcy cierpią na systemie granicznym Wysoka cena ropy naftowej Formacja świecka ("Singhot sa Palengke" Rynek) Sprzedawcy - zawsze zajęci, nie uczestniczą w masach Robotnicy wykwalifikowani (elektryk, mechanik) zawierzenie miłości Boga i błogosławieństwo dla rodziny Losy kierowców trójkołowych Opowieść o nauczycielu 	<ul style="list-style-type: none"> Katolicka nauka społeczna - odwołująca się do godności człowieka Mateusza 11:28-30 'Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy jesteście zmęczeni, a Ja wam dam odpocząnek' Psalm 118 'Moje jarzmo jest łatwe, moje brzemie jest lekkie' Koryntian: Rynek (odwiedzanie grup / wizyta duszpasterska, prowadzenie mszy dla tych ludzi; słuchanie ich historii) Ewangelia Mateusza rozdział 25 (sąd ostateczny) Przypomnienie, że zbawienie jest aktem miłości Formacja jako ewangelizacja poprzez działania społeczne Reorientacja ludzi; formacja liderów do emb Dobry Samarytanin - sektor pracy hav poprzez małe sensowne journe 	<ul style="list-style-type: none"> Środki do życia / Umiejętności T Kościół; coo Rabat Wybierz
OS	<ul style="list-style-type: none"> CARE dla Pacjenta, Rodziny, Społeczności : Integralny Program Rehabilitacji MIŁOŚĆ Kościoła - słuchaj ich, przynoś ich historie na Synod Szczególna osoba, która udała się do parafii, prosząc "jestem zbawiony, proszę o pomoc Kościół - zajął się nim, połączył wszystkie wysiłki sta razem Problemy z rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> "Ev 	

MIESZKAŃCY ULIC	<ul style="list-style-type: none"> Skutek migracji do miast Starsze pokolenie jest nadal religijne, ale w przypadku młodszego pokolenia dominuje kultura miejska Przyczyną mieszkańców ulic, lokalnych migrantów / nieformalnych osadników jest ubóstwo Przyczyną ubóstwa jest niedożywienie. W wieku 0-6 lat następuje rozwój mózgu dziecka... Jeśli dziecko nie jest odpowiednio karmione, nie ma energii do nauki; Jeśli nie uczy się dobrze, nie ukończy szkoły; Jeśli nie może ukończyć szkoły, nie może znaleźć pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wola Boga jest, aby wszyscy mieli co jeść i nikt nie chodził głodny W czasach Jezusa posiłek jest zawsze dzielony Księga Rodzaju "możesz jeść"; Księga Wyjścia "jedź przed przejściem", Księga Izajasza 1: Bóg przygotowuje ucztę dla wszystkich.... 	<ul style="list-style-type: none"> Współpraca z organizacjami pozarządowymi i LGU w celu rozwiązania problemu nieformalnych osadników. Większe wsparcie dla programu żywienia (podejście reaktywne); przed karmieniem moglibyśmy również uczyć ich o higienie, a po karmieniu mogą być również programy formacyjne Zachęć ich do sadzenia warzyw, np. malunggay (rozwiązanie proaktywne)
KOBIECIA	<ul style="list-style-type: none"> Kobiety maltretowane w parafii Opowieść o kobietach w dzielnicach czerwonych latami; wsparcie organizacji z doradcami i siostrami zakonnymi, które prowadzą stałą formację dla wolontariuszy Przemoc wobec kobiet; nadużycia seksualne a ich samopoczucie psychiczne 	<ul style="list-style-type: none"> Kobieta Samarytanka; kobiety, które zostały zranione 	<ul style="list-style-type: none"> Powinna istnieć służba dla kobiet, zwłaszcza porzuconych i wykorzystywanych. Formacja dla tych, którzy pomagają kobietom Wspieranie instytucji pomagających kobietom Duszpasterstwa rodzin wspierające samotne kobiety Duszpasterstwo zdrowia psychicznego Diecezjalne ośrodki do obsługi maltretowanych kobiet i dzieci z doradcami; uzdrawianie Partner z rządem (Departament Pracy Socjalnej)
OFIARY PRAW CZŁOWIEKA	<ul style="list-style-type: none"> Czy diecezjalne media społecznościowe mogą wypuszczać sprawy / historie dotyczące łamania praw? Istnieje ogólne poczucie strachu o swoje bezpieczeństwo Dzieci mają tendencję do akceptowania, że łamanie praw człowieka jest "normalne" System wymiaru sprawiedliwości jest opresyjny wobec osób ubogich. Policja stała się narzędziem łamania praw człowieka i nikt nie pociąga jej do odpowiedzialności. Sprawy nie są badane (ksiądz z Cavite, który zaginął na 3 dni, nie przeprowadzono żadnego dochodzenia) Ofiary stanu wojennego potrzebują Kościoła. Kościół musi wyciągnąć do nich rękę. Ofiary wciąż wołają o sprawiedliwość. EJK (Extra-judicial killing) to łamanie praw człowieka, systematyczne zabijanie dokonywane na biednych. Media są mniejszością. Red-tagowanie mediów ma efekt mrożący, pojawia się poczucie bezradności. Do kogo możemy się zwrócić? Biskupi zwykle milczą i dają pierwszeństwo swoim relacjom z politykami. Katolicy nie wydają się zaniepokojeni łamaniem praw człowieka. CARITAS jest bardziej nastawiony na dobroczynność, a nie na sprawiedliwość Ofiary EJK nie powinny być sprowadzane do statystyk 	<ul style="list-style-type: none"> Duch Święty nie polaryzuje. Zawsze istnieje zbiorowe rozeznanie W modlitwie Duch Święty nas porusza. 	<ul style="list-style-type: none"> List pasterski do omówienia najpierw wśród duchownych (rozeznanie zbiorowe). Musi być ciągła reforma i czujność. BEC powinny być zakorzenione w Ewangelii CARITAS powinna działać na rzecz sprawiedliwości i wyzwolenia Ofiary EJK muszą być uznane; powinny mieć twarz w Kościele

ZAŁĄCZNIK 5

LIST PASTERSKI KONFERENCJI BISKUPÓW KATOLICKICH FILIPIN

OTWIERANIE NOWYCH DRZWI (JAN 20:19-31)

Oświadczenie o konsultacjach synodalnych na szczeblu krajowym

4-7 lipca 2022, Tagaytay City

W górnym pokoju Centrum Duchowości Misjonarzy Karmelitów w Tagaytay zebraliśmy się my, 87 świeckich kobiet i mężczyzn, w tym młodzież, 46 duchownych i zakonników oraz 87 biskupów, reprezentujących 86 diecezji w kraju. Przeżywalismy doświadczenie najwcześniejszej wspólnoty uczniów, poprzez modlitwę, rozmowy duchowe, wzajemne słuchanie i wspólnotowe rozeznawanie. Uczyniliśmy to, aby świadomie odpowiedzieć na zaproszenie papieża Franciszka do wzrastania w Kościół bardziej synodalny, ucząc się CHODZIC Z naszym Zmartwychwstałym Panem w drodze do królowania Boga. Gobelin kultury, języka, muzyki, tańców i narracji, jako wyraz naszej jedności w różnorodności, wskazywał na naszą dojrzałość w darze wiary, który otrzymaliśmy 500 lat temu od hiszpańskich odkrywców, a później pionierskich misjonarzy.

Kościół żyje! Było to prowadzone przez Ducha Świętego i wypełnione Duchem Świętym zgromadzenie pełnych pasji uczniów słuchających, pragnących szukać woli Bożej w głosach ludzi, zwłaszcza tych, którzy żyją na obrzeżach społeczeństwa. Uznając nasze porażki i podziały, nasze braki i niedoskonałości, poprzez Ducha Świętego doświadczaliśmy, co to znaczy być Chrystusem korporacyjnym, głową i ciałem razem. Nowe drzwi zostały otwarte, gdy tchnął na nas Ducha Świętego. Weszliśmy we wspólnotę z Nim i ze sobą nawzajem, dzieląc się Jego wielorakimi darami, aby wzrastać razem jako jedno ciało, poprzez uczestnictwo w życiu Trójcy Świętej i kontynuowanie MISJI Chrystusowego dzieła odkupienia.

Przekazując owoce naszej synodalnej podróży z naszych diecezji i prowincji metropolitalnych, wsłuchiwaliśmy się głębiej w realia i znaki czasu, słuchaliśmy i rozeznawaliśmy głos Boga we wszystkich tych rzeczywistościach, i razem wyrażaliśmy naszą MIŁOŚĆ w konkretnym działaniu, marząc i idąc razem.

PATRZYMY RAZEM

W tych dniach usłyszeliśmy i podzieliliśmy się życiowymi historiami wiary, jak również zmaganiem, nawróceniami, nadziejami i marzeniami wiernych ze wszystkich parafii w całym kraju. Cieszyliśmy się z najlepszych praktyk stosowanych przez Kościoły partykularne oraz z inspirującego zaangażowania wyswięconych kapłanów i osób konsekrowanych. Chwalimy przykłady wielu wiernych świeckich, zwłaszcza kobiet, które hojnie oddają swój czas, skarby i talenty w budowaniu Kościoła, o którym marzy dla nas Jezus.

Zdajemy sobie sprawę, że Kościół jest wciąż **MALAYO** (*odległy*) wobec wiernych, zwłaszcza wobec tych na egzystencjalnych peryferiach, z powodu naszej nieobecności lub braku obecności w ich codziennych troskach. **MALABO** (*ambivalentny*) z powodu naszych niekonsekwencji i braku świadectwa, **NAKAKALITO** (*zdezorientowany i zagubiony*) z powodu naszych niezorganizowanych i nieskoordynowanych wysiłków w misji.

Uważamy, że nasze programy duszpasterskie i katechizm są zbyt teologiczne, ciężkie i pozbawione biblijnego fundamentu. Nie wykorzystujemy w pełni popularnej religijności jako potężnego narzędzia katechezy i formacji wiary. Nie udaje nam się zmaksymalizować wykorzystania nowych technologii i mediów społecznościowych w naszej pracy ewangelizacyjnej.

Chociaż istnieje wielka intencja, aby być otwartym dla wszystkich, pozostajemy samozwańczy, ekskluzywni, hierarchiczni i autorytarni. Ubodzy, w wielu miejscach, nadal czują, że nie są mile widziani, nie mają poczucia przynależności, ani nawet nie są chciani. Pokazuje to, że Kościół nie ma trwałej interwencji, aby uczyć ubogich samodzielnie i współzależnie. Sektory takie jak ci, którzy identyfikują się jako LGBTQ, rodziny

w sytuacjach nieregularnych (rodziny dysfunkcyjne, rozbite, samotni rodzice), osoby niepełnosprawne, ofiary łamania praw człowieka wciąż czują się wyobcowane i opuszczone przez Kościół. Ludzie ubolewają nad brakiem bardziej agresywnego i systematycznego podejścia Kościoła do krajowych problemów związanych z zbrojnymi przestępstwami, fake newsami i trollami oraz masową korupcją. Chociaż młodzież wydaje się zawsze uznawana za dar, który wnosi, to jednak jej prorocza obecność i przywództwo w kościele i społeczeństwie powinny być nieustannie wykorzystywane i pielęgnowane.

Ośmielamy się spojrzeć na grzech klerykalizmu, który wciąż dzieli; kiedy proboszcz jest blisko tylko bogatych i prowadzi wystawny styl życia, który zdradza wizję Kościoła ubogich; kiedy nie idzie za głosem i idzie za głosem, który ślubował; i kiedy sakramenty są tylko sprawowane, a nie celebrowane w sposób znaczący przez brak pomostu między wiarą a codziennym życiem.

Obudzeni "upartą wiarą" lokalnego Kościoła w głoszeniu Ewangelii, pośród skrajnego fundamentalizmu, terroryzmu i dyskryminacji, uświadomiliśmy sobie, że nie podjęliśmy w pełni misji dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego.

Bardziej jaskrawo dostrzegamy potrzebę wyjścia i współpracy z różnymi sektorami społeczeństwa, w tym z rządem, uświadamiając sobie, że nie jesteśmy sami w wizji lepszego i sprawiedliwego świata i że możemy się od nich wiele nauczyć jako partnerzy i współpracownicy.

SŁUCHAMY I ROZEZNAJEMY RAZEM

Podobnie jak Tomasz, zwatpiliśmy w naszą wiarę w Jezusa, ale to spotkanie uzdolniło nas do większej wrażliwości na działanie Ducha Bożego w naszym dzieleniu się doświadczeniem smutku i radości, zranień i uzdrowień, rozpaczy i nadziei, porażek i zwycięstw, naszego umierania i zmartwychwstania. W obecności siebie nawzajem Jezus dotknął naszych ran jako jednostek i jako wspólnot, ożywił naszą wierność Jemu i rozpałił w nas na nowo wizję Kościoła misyjnego, który daje pierwszeństwo "egzystencjalnym peryferiom".

Ucząc się słuchać, przemieniamy się razem jako wspólnota, jak dwaj uczniowie na drodze do Emaus, którzy wykrzyknęli: "Czy nie pałały nasze serca, gdy Go słuchaliśmy?" (Łk 24,32). Pochodząc z różnych kontekstów, tak jak przywódcy wczesnego Kościoła na pierwszym soborze w Jerozolimie (Dz 15), słuchamy siebie nawzajem i rozeznajemy Boży kierunek dla nas.

Jezus przypomniał nam o naszym całkowitym braku wrażliwości na wołanie ubogich, na uczucia i warunki innych ludzi, a także o niezliczonych przepasciach pośród nas: między ubogimi a władzami kościelnymi; wiarą a sprawiedliwością, katechizmem a zaangażowaniem społecznym, sakramentami a misją i wielu innych destrukcyjnych przepasciach. Uświadomiliśmy sobie, że ostateczną przyczyną wszystkich pęknięć w naszym życiu chrześcijańskim jest luka między Bogiem a nami. Musimy przekształcić nasze **loob**, zanim jeszcze będziemy mogli zmienić nasze **labas**. Jeśli jesteśmy głęboko zakorzenieni w Bożej obecności i miłości, stajemy się wrażliwi na Jego **kalob** (laski). Mając świadomość Bożego ruchu w naszych sercach (**nasz loob**), stajemy się wrażliwi na **loob** innych i widzimy Boży **kalob** w sobie nawzajem. To jest nasza droga do **pagbabagong-loob**.

W tych czterech dniach łaski, jak Mojżesz (Wj 3), potknęliśmy się o "świętą ziemię", która uzdalnia nas do otwarcia naszych serc i usłyszenia bólu innych, zobaczenia rzeczy z perspektywy innych i wejścia w cudze buty. W tym świętym miejscu usłyszeliśmy, że Duch Święty mówi w sposób słyszalny do Kościoła: *Chrystus zmartwychwstał!* Tak, że nawet przy drzwiach zamkniętych z powodu strachu, Chrystus przyszedł i stanął wśród nas, mówiąc nam: *Pokój z wami!* W rezultacie przepaść została rozwiana, luka wypełniona, a most zbudowany! Zostaliśmy uzdrowieni z naszej ślepoty spowodowanej naszym egocentryzmem i zaczynamy widzieć nowe drzwi, przez które można wejść, drzwi, które trzeba zamknąć, i szukać nowych drzwi, które mogą przynieść Kościołowi odrodzenie i odnowę. Bo naprawdę w tej wspólnotowej podróży duchowej, jak uczniowie w Wieczerniku, wykrzykujemy "widzieliśmy zmartwychwstałego Pana!".

KOCHAMY RAZEM

Jak uczniowie i Tomasz przemienieni przez Zmartwychwstałego Chrystusa pośród nich,

Zobowiązujemy się do bycia znakami obecności Jezusa poprzez życie synodalnością! Kościół synodalny posiada cechy modlitwy, wzajemnego słuchania, wspólnotowego rozeznawania i wspólnego snienia, które prowadzą do praktyk zarządzania, budowania konsekwencji i koleżeńskiego podejmowania decyzji.

Wzywamy do pilnej realizacji wizji PCP II jako *Kościola ubogich* poprzez odnowienie i intensyfikację BEC, jako lokalnego wyrazu Kościoła, we wszystkich parafiach, aby wzmocnić wspólnoty oddolnie w kierunku zrównoważonego rozwoju i transformacji społecznej.

Zobowiązujemy się do stania się integracyjnym, politycznie zaangażowanym i uczestniczącym ludem Bożym, w którym świeccy, zakonnicy, duchowni i biskupi pracują i jako jedna wierna wspólnota, w życiu i misji Kościoła dla świata.

Wzywamy do odnowy duchowieństwa, aby przekroczyć klerykalizm i poczucie uprawnienia.

Zobowiązujemy się do odnowienia katechezy na wszystkich poziomach, która przekształca wiernych, aby stali się współodpowiedzialnymi członkami Kościoła.

Wzywamy świeckich, aby odważnie mówili i dawali głos swoim wizjom i nadziejom, swoim frustracjom i smutkom jako pełnoprawni i aktywni członkowie Kościoła.

Łączymy ręce z innymi chrześcijanami i przedstawicielami innych wyznań w naszej wspólnej trosce i trosce o nasz wspólny dom, w trosce o potrzeby tych, którzy cierpią, w trosce o ulżenie niedoli tych, którzy zostali pominięci w stałym marszu ku postępowi.

Wreszcie, wzywamy nas wszystkich do uczynienia synodalności naszym sposobem życia poprzez kultywowanie kultury spotkania oraz do tworzenia przestrzeni rozmów i dialogu w kierunku naszego wewnętrznego ruchu nawrotu z **kamanlalakbay** (współpielgrzymów) do **mamamalakaya** (rybaków ludzi).

NASZA MODLITWA

Kochający Ojciec,

obudziłeś nas wzywaniem, byśmy stali się "Chrystusem korporacyjnym", a byśmy wspólnie czynili drogę tam, gdzie wydaje się, że jej nie ma.

Jak otworzyliśmy drzwi dialogu poprzez doświadczenie przyjaźni, wzajemnego słuchania i rozeznania oraz modlitewnego uwielbienia, dajesz nam łaskę, byśmy mogli wejść w drzwi, które definiują życie.

która ośmiela nas do przemierzania niezbadanych, obiecujących terytoriów.

Dziś mury zostały zburzone!

Nasza Wiara została obudzona! Ożyła nadzieja! Płonie ogień miłości!

Niech ten kairos stanie się dla nas ziarnem dla

głębsza komunია, autentyczne uczestnictwo i misja przekraczająca granice.

Uczyń nas uczniami razem, abyśmy stali się Kościołem

na nowo zdefiniowany, potwierdzony i zrewitalizowany - Kościół synodalny!

Błagamy o modlitwę Maryję, **Ina ng Simbahan**, aby prowadziła nas w tej trudnej

podróży. Prosimy o to w imię Jezusa, naszego Pana, **aming Dakilang Kalakbay**,

i Ducha Świętego, **aming Lakas at Gabay**. Amen.

W imieniu i na rzecz Delegatów na Krajową Konsultację Synodalną,

+ PABLO VIRGILIO S. DAVID, D.D.

*Biskup Kalookan
Przewodzący
CBCP / lipca
2022 r.*